

Dobrý pastýř

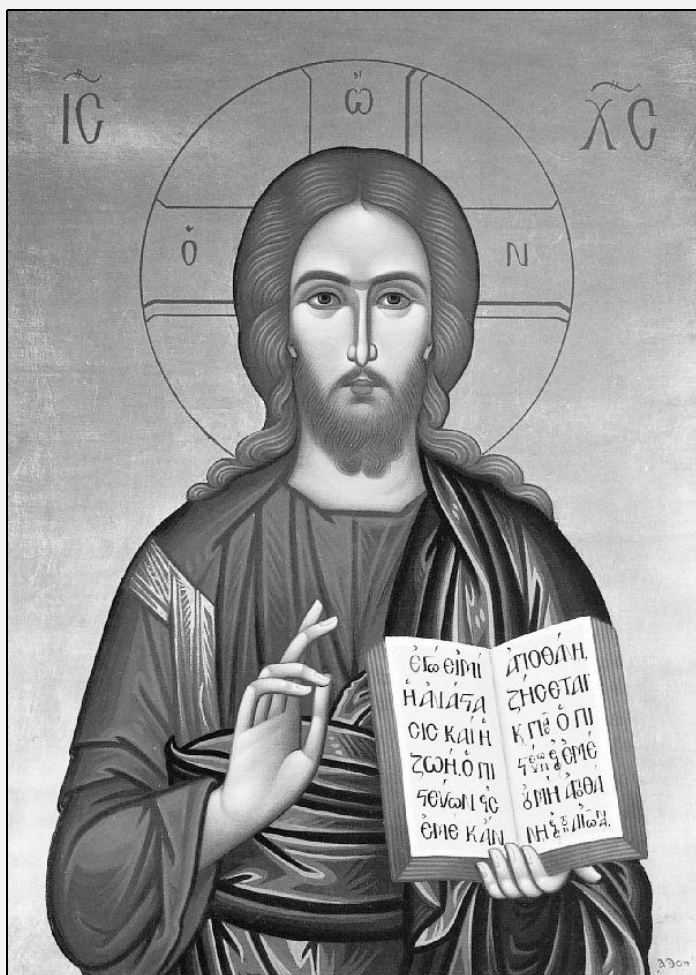
Brněnský pravoslavný věstník

číslo **15**

březen 2007 l.p.

**„Abychom mohli všichni spatřit slávu
Kristova tajemného vzkříšení...“**

Slovo duchovního správce ke svátku

Draží bratři a sestry v Kristu,

„Dnes nám nastala svatá Pascha, Pascha svatá, nová...“ těmito slovy se svatá pravoslavná církev raduje z veliké události, jejíž význam se dotýká celého lidského rodu, ze svatého a slavného Kristova Vzkříšení.

„Dnes se raduje všechno stvoření a veselí se, protože Kristus vstal z mrtvých...“ zpíváme dále o velikonočních svátcích. Obzvláště sv. Jan Zlatoústý, velký světec a arcibiskup cařihradský, jehož jubileum 1600 let od jeho blaženého zesnutí si v tomto roce připomínáme, ve svém poučném slově na svatý den Paschy poukázal na duchovní sílu a radost z Kristova Vzkříšení.

Moji milí bratři a sestry v Kristu, mému srdci draží věřící naši farnosti a přátelé naší církevní obce, dovoluji si vás v těchto dnech srdečně pozdravit naším krásným pravoslavným pozdravem „Kristus vstal z mrtvých!“ „Christos voskresel!“ „Christos aněstí!“

Ať velikonoční duchovní radost přebývá stále ve vašich srdcích, spolu s vašimi rodinami a s celou naší společností.

Váš otec Jozef Fejsak

Milí čtenáři Dobrého pastýře,

V jedné z nejvýznamnějších kapitol Nového zákona zaujímá sv. apoštol Pavel, který hovoří o vzkříšení našeho Pána Ježíše Krista, velmi zajímavé a rozhodné stanovisko: „Jestliže Kristus nevstal z mrtvých, pak je naše zvěst klamná (prázdná), a klamná je i naše víra, a my jsme odhaleni jako lživí svědkové o Bohu... Neboť není-li vzkříšení z mrtvých, nevstal z mrtvých ani Kristus. Nevstal-li však Kristus z mrtvých, je vaše víra marná... (píše sv. Pavel věřícím v Korintu). Máme-li naději v Kristu jen pro tento život, jsme nejubožejší ze všech lidí!“ (1 Kor 15,13-19)

Řecký metropolita kaisarijský Daniel píše ve své knize „Oslavený Ježíš Kristus“ o praktických důsledcích vzkříšení Ježíše Krista a vysvětluje přitom učení sv. apoštola Pavla: „Jestliže Kristus nevstal z mrtvých, všechno jeho učení a svědectví je klamné a nevěrohodné... Vždyť Pán jednou řekl: *Zrušte chrám tento, a ve třech dnech jej zase vzdělám...*“ (Jan 2,19) a na jiném místě o sobě prohlásil: *Já jsem vzkříšení a život.*“ (Jan 11,25) Jestliže tato slova, která Pán řekl, nejsou pravdivá nebo je není schopen uskutečnit, jakou důvěru můžeme vložit v jeho další učení?“

Metropolita Daniel se soustřeďuje na místo, které je v učení svatého apoštola zcela výsadní, když říká: „Jestliže Kristus nevstal z mrtvých, křesťané se nemohou spolehnout ani na základ své víry. Není-li prázdný Kristův hrob, křesťanská víra je tím nejprázdnějším a nejnevěrohodnějším klamem. V takovém případě naše víra v nesmrtelnost duše a věčnost nemá žádnou oporu... Jestliže Kristus nevstal z mrtvých, marné je naše hlásání, marná je naše víra, lživé je naše svědectví, nesmyslná je i naše svatost...“ Bylo by zvláštní slyšet tato slova beznaděje, kdyby nebylo učení sv. Jana Teologa, na něž zaměřuje svou pozornost i metropolita Daniel. Svatý Jan Teolog usilovně vyzývá všechny věrné: „Synáčkové moji, zůstávejte v něm (v Kristu), abychom, když by se ukázal, měli smělé doufání a nebyli jim zahanbeni při jeho příchodu...“ (1 Jan 2,28) a dále: „Nejmilejší... víme pak, že když se (Pán) ukáže, podobní jemu budeme, neboť jej spatříme takového, jaký je.“ (1 Jan 3,2)

Když slyšíme tato slova nejmilejšího Pánova apoštola a jsme svědky slavného Kristova vzkříšení, stáváme se těmi „nejšťastnějšími lidmi“ pod sluncem, neboť, jak říká metropolita Daniel, „máme v osobě Krista toho nejvěrnějšího přítele“, „v Kristu máme neomylného průvodce, který nás vede po stránkách božských slov“, „žijeme jedinečný život, který v tomto světě stojí za to žít“, „máme tu nejpodivuhodnější výsadu hlásat Krista ukřižovaného a vzkříšeného“ a „máme tu nej-slavnější naději, že jednoho dne „navždy budeme s Pánem“... (Sol 4,17)

Draží bratři a sestry v Kristu, přejí si, aby nám všem v těchto dnech zazářil Kristus, abychom mohli všichni spatřit slávu jeho tajemného vzkříšení, které se, jak praví sv. Simeon Nový Teolog, děje i v každém z nás, pokud si to sami přejeme... Kristus vstal z mrtvých! Ať navždy zní tato vítězná slova!

V pravé Kristově lásce Váš Michal Dvořáček, odpovědný redaktor

Slovo úvodem

Sv. Simeon Nový Teolog: Slova o Kříži a Vzkříšení

O svátcích

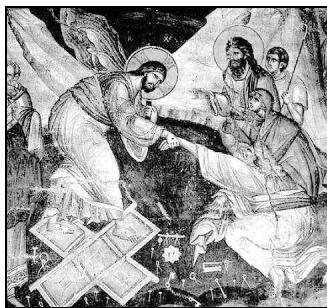
Proto říkám a nepřestanu opakovat, že ten, kdo skrze pokání a poslušnost nenásledoval Krista v jeho utrpení a nepřijal účast na jeho smrti, nepřijme účast ani na duchovním vzkříšení a nedostane Ducha Svatého. Protože vzkříšení se uskutečňuje skrze Ducha Svatého. Nemám na mysli vzkříšení těl, ke kterému dojde na konci světa, kdy zatroubí anděl a mrtvá těla vstanou, ale duchovní obrození a vzkříšení, které se odehrává každý den v duchovně mrtvých duších. Právě je uděluje skrze Ducha Svatého ten, který jednou zemřel a vstal z mrtvých. On sám povstává z mrtvých skrze všechny a ve všech, kdo žijí důstojně, a zároveň křísí i duše, které dobrovolně a s vírou zemřely spolu s ním, a už zde jim uděluje nebeské království.

(6. katecheze)

Bůh všech přišel v těle na zemi proto, aby proměnil a obnovil člověka a pozehnal veškeré stvoření, jež bylo kvůli člověku prokleté. Především oživil duši, kterou přijal, a učinil ji nesmrtelnou a božskou. Přestože bylo jeho přecistě tělo božské, zůstávalo smrtelným a hmotným, neboť smrtelným a hmotným je bez pochyby tělo, které jí a pije, je unavené, potí se, je svázáno, zbíto a ukřižováno. To vše jsou vlastnosti smrtelného těla. Proto také toto tělo zemřelo a mrtvé bylo uloženo do hrobu. Ale po Kristově vzkříšení povstalo z mrtvých i tělo: nesmrtelné, duchovní, dokonale božské a jakoby zcela netělesné. Právě proto se Pán nedotkl pečeti hrobu, když z něho vycházel, ale neustále vcházel a vycházel zavřenými dveřmi.

Proč však neučinil spolu s duši nesmrtelným i tělo, které přijal? Proto, že i Adam, když okusil zakázané ovoce, zemřel ihned po svém pádu duchovně, zatímco tělesně až po mnoha letech. Proto i Kristus nejprve vzkřísil, oživil a zbožštil duši, která byla potrestána trestem smrti, a poté se postaral i tělo, jež se podle dávného určení smrti navracelo do země, a daroval mu skrze vzkříšení nesmrtelnost. A nejen to, ale dokonce sestoupil do pekla a osvobodil z vězení duše svatých, jež tam byly uzavřeny, a převedl je do místa pokoje a věčného světla. Jejich těla však nevzkřísil, ale ponechal je ve hrobu až do všeobecného vzkříšení.

Totéž tajemství, jež se uskutečnilo pro celý svět skrze vtělení Krista, se odehrálo i ve všech svatých a uskutečňuje se ve všech věrných až doposud. Neboť když přijímáme ducha našeho Vládce a Boha, stáváme se spoluúčastníky jeho božství; když přijímáme jeho neposkvrněné tělo, tj. přecistě Tajiny, všichni se skutečně ve všem stáváme Kristovými a jsme s ním spřízněni. Jsme tak nyní díky blahodati podobní lidumilnému Bohu a našemu Vládci, duchovně obnovení a změnění, nesmrtelní a vzkříšení z mrtvých – takoví, jakými jsme byli dříve.

z ruského překladu (Sergeje Govoruna) přeložila Marie Zavřelová

„Na náš radechovský kraj dnes sestoupila velká Boží milost...“

Rozhovor

Rozhovor s Igorem Smal-Stotským, stavitelem pravoslavného domovního chrámu v čest Záštiny Přesv. Bohorodice

Igor Smal-Stotskyj, nenápadný a skromný pravoslavný věřící, občan Ukrajinské republiky, dlouholetý člen brněnské pravoslavné farnosti, v současné době student pravoslavného bohosloví na Svatotichonovském institutu v Moskvě a nově též zakladatel pravoslavné farnosti v okresním městě Radechov v Haliči na Ukrajině. Tak by se dal krátce charakterizovat náš přítel a bratr v Kristu, s nímž jsme zde v Brně prožili mnoho krásných let a který se aktivně podílel na životě naší obce a našeho brněnského věstníku. Jedna životní kapitola Igora Smal-Stotského, svázaná s jeho působením v brněnské farnosti, není jistě zcela uzavřena, nicméně Igor otevírá novou kapitolu svého života, která bude jednou provždy spjata se stavbou pravoslavného domovního chrámu a založením farnosti v obci Radechov (v Haliči, Lvovská oblast) na západní Ukrajině, kde žijí obyvatelé převážně řeckokatolického (uniatského) vyznání a pravoslavní nekanonické jurisdikce. Představa o uskutečnění a naplnění tohoto velkého cíle (stavby chrámu) vzbuzuje již sama o sobě údiv a naši upřímnou úctu. O tom, jak vše začalo, s jakými protivenstvími bylo třeba se utkat a jak nakonec proběhlo slavnostní vysvěcení chrámu, se dozvíme v následujícím krátkém paschalním interview.

Milý Igore, před několika dny se uskutečnilo slavnostní vysvěcení pravoslavného domovního chrámu v čest Záštiny Přesv. Bohorodice ve Tvé rodné obci Radechov. Můžeš nám, prosím, prozradit, proč právě „Záštitu“, z jakých důvodů ses rozhodl zasvětit chrám tomuto krásnému bohorodičnému svátku?

Milý Michale, budu se snažit odpovědět na tvé otázky. Ano, nedávno, 18. února, vysvětil arcibiskup lvovský a haličský Augustin domovní chrám v čest Záštiny Přesv. Bohorodice v městě Radechově ve Lvovské oblasti. Tato událost znamená pro náš radechovský kraj velkou Boží milost. Ptáš se, proč byl domovní chrám zasvěcen Záštitě Přesv. Bohorodice? Když jsem začínal uvažovat o stavbě chrámu, zpočátku jsem nevěděl, komu jej zasvětit. Přemýšlel jsem a modlil se, aby mi Bůh sám naznačil, jak se má chrám jmenovat. A právě ve svátek Záštiny Přesv. Bohorodice se stala jedna událost, která tuto otázku nakonec rozhodla. Tato událost nebyla nijak významná, ale stačila k tomu, abych pochopil Boží vůli. Nezlob se, ale pomlčím o tom, o co se přesně jednalo – opakuji, že to nebylo nijak zvlášť důležité. Byl jsem rád, že se všechno stalo právě tak a že je chrám zasvěcen Přesvaté Bohorodici, kterou velmi miluji a která mě hříšného opravdu ochraňovala a střežila po celou tu dobu až do dnešního dne.

Dříve než Ti položíme několik otázek k samotnému aktu svěcení chrámu, pověz

nám prosím, kde a předně kdy vlastně uzrála myšlenka na stavbu pravoslavné kaple, a navíc v oblasti, kde se pravoslavný živel nachází v menšině a kde dosud nestál ani jeden chrám kanonické pravoslavné církve?

Všechno začalo tím, že jsem jel se svým bratrem Viktorem k otci Vasiliji Jakimoviči do vesnice, kde slouží, abychom se domluvili na svěcení našeho bytu v Radechově. Bylo to naše první osobní setkání. Otec Vasilij byl překvapený a byl velice rád, že v Radechově žijí pravoslavní, a pronesl slova, že kdyby bylo kde, rád by k nám do Radechova jezdil sloužit. Odpověděl jsem mu, že pokud to bude Boží vůle, Bůh určitě všechno zařídí a on bude u nás sloužit. Rozloučili jsme se a odjeli. Od té doby jsem začal dělat všechno pro to, aby se toto přání uskutečnilo co nejdříve. Pán nám pomohl a dal našemu chrámu své požehnání.

Po otci Alexandrovi (Žerajiči), který také působil několik let v naší brněnské farnosti a který se stal knězem srbské jurisdikce v Americe, jsi bezprostředně dalším věřícím, který spolu se studiem pravoslavného bohosloví rozvíjí misijní aktivitu za hranicemi naší země a našeho chrámu. Ty jsi navíc i stavitelem a zakladatelem pravoslavné farnosti, což samo o sobě vzbuzuje úctu. Jak náročné bylo tento plán uskutečnit?

Ano, nebylo lehké postavit tento chrám, v cestě stálo mnoho těžkostí, ale Bůh nám dodával sílu. Kdybych řekl, že jsem chrám postavil sám, byl by to velký hřích. Sám jsem na to rozhodně nebyl. Vzal jsem na sebe spasitelný kříž hlavní tíhy a zodpovědnosti za stavbu, ale sám bez pomoci Boží, bez záštity Přesvaté Bohorodice, bez modliteb počájevských mnichů, bez modliteb a požehnání počájevského starce schiarchimandrity Lazara, bez modliteb našeho otce Jozefa, otce Vasilije a vладыky Augustina, kterého jsem prosil o požehnání ke stavbě a o modlitby, bez pomoci mého bratra Viktora, jeho ženy Anny, Romana a Marie Šapkových a bez podpory dalších lidí, kteří mi pomáhali, jak mohli, bych těžký úkol dovést stavbu až do konce zcela jistě sám nezvládl. Ať vám všem Bůh odplatí za vaši pomoc a vaše modlitby, vše si pamatují a jsem vám za všechno vděčný.

Můžeš nám v krátkosti povědět základní údaje o svém rodném městě (Radechově), jeho kulturní, politické, ale rovněž náboženské situaci v haličské oblasti?

Radechov je jedním z administrativních center Lvovské oblasti. Žije v něm asi 10 – 15 tisíc obyvatel. Radechov je malé, klidné městečko. Většina lidí se u nás hlásí k řeckokatolické (uniatské) víře. Ale jsou zde i věřící kanonické Ukrajinské pravoslavné církve.

Kolik věřících navštěvuje vaši farnost a jaká je odezva místních obyvatel a oficiálních úřadů na vznik nové farnosti?

Ještě nás není moc, řekl bych že nejvíc tak třicet. Domnívám se, že zatím není tak důležité, kolik nás je, protože všichni ještě nevědí, že u nás stojí pravoslavná kaple a kde se nachází. Myslím, že časem nás bude víc, je třeba počkat. Hlavně že už máme chrám a že pravoslavní věřící mají možnost modlit se v chrámu kanonické církve. Nejdůležitější je, že se slouží liturgie, a časem se všechno usadí a lidé přijdou. Všechno má svůj čas. Vznik nové farnosti přijaly místní úřady a obyvatelé Radechova příznivě a v poklidu.

Obdržel jsi nějakou podporu ze strany naší farnosti anebo i ze strany Ukrajinské pravoslavné církve? Jakou roli při stavbě kaple a založení farnosti sehrál otec Jozef

Fejsak, díky němuž, jak jsi nám prozradil, jsi našel při svém pobytu zde v České republice pravou cestu k Bohu a navrátil ses zpět do lůna pravoslavné církve?

Ano, samozřejmě nás podpořili věřící brněnské farnosti, materiálně i svými modlitbami. Jsem vám všem za to velmi vděčný a děkuji vám. Za Ukrajinskou pravoslavnou církev věnoval našemu pokrovskému chrámu blažený metropolita kyjevský a celé Ukrajiny Vladimír evangelium, které sám podepsal, jako požehnání pro náš chrám. A rovněž arcibiskup haličský a Lvovský Augustin nás podporoval, radil nám a projevoval nám svou otcovskou arcipastýřskou lásku. Otec Jozef Fejsak mi velmi pomáhal v duchovním životě od samého začátku naší známosti. S jeho pomocí jsem začínal svou cestu v pravoslaví. S jeho pomocí jsem se v roce 2000 dostal na Athos, s jeho pomocí a na jeho doporučení teď studuji na Svatotichonovské univerzitě. Mohl bych psát mnoho dobrého o tom, co otec Jozef udělal pro mne a pro náš chrám. Ať mu Bůh odplatí za jeho pomoc.

Ke komu nyní docházíš pro duchovní radu? Máš nějakého stálého duchovního otce? A jakou roli ve Tvém životě představuje osobnost stálého zpovědníka?

V mém duchovním životě mi velmi pomohli dva lidé, kteří se za mě modlili a poučovali mě o pravoslaví. Když jsem byl v České republice, byl mým duchovním otcem otec Jozef Fejsak, který mě zpovídal a duchovně mi pomáhal. První kroky v pravoslavné církvi jsem učinil právě s jeho pomocí. Druhým člověkem, který mě s láskou přijal a díky jehož modlitbám, pomoci a radám jsem odešel z unie, byl schiarchimandrita Lazar, počájevský starec, tehdy ještě před schimou jeromonach Amvrosij. Chodil jsem k němu, když jsem byl na Ukrajině od 10. 9. 1998 a před vysvěcením chrámu. A teď jsem se už poprvé zpovídal u otce Vasilije u nás v chrámu, kde jsem přijal svaté Tajiny Kristovy. Doufám, že budu podle možnosti nadále chodit i ke schiarchimandritovi Lazarovi. Myslím si, že je velmi důležité mít jednoho stálého zpovědníka, v mém případě to byli zpovědníci dva. Otec Jozef mi teď chybí, ale vím, že se za mě modlí dál, v modlitbách jsme spolu.

Zajímalo by nás též, jak vzdálena je od Radechova např. Počájevská lavra, jedno z nejvýznamnějších duchovních center Ukrajiny, případně jiné svatyně? Jaká místa ve svém blízkém, ale i vzdáleném okolí bys nám doporučil navštívit?

Z Radechova do Počajevo to není daleko, pouhých 90 km. Ano, Počájevská lavra je skutečně jedním z nejsvětějších míst pravoslavné církve. Těší se zvláštní ochraně Přesvaté Bohorodice. Radil bych vám podle možnosti jezdit co nejčastěji do Počajevo a zůstat tam několik dní.

Naši brněnští věřící vědí, že jsi byl od doby vzniku našeho farního věstníku stálým členem redakční rady, sám jsi do Dobrého pastýře přispíval zajímavými zamyšleními na aktuální témata a finančně jej podporoval. Zamyšlíš pokračovat v této činnosti i na Ukrajině? Chystáš se nějak uvést vaši novou farnost do povědomí věřících z vaší oblasti? Co například internetové stránky?

Ano, myslel jsem na to, že by bylo dobré založit i u nás nějaký časopis a internetové stránky, ale v tuto chvíli to zatím není možné. Časem doufám tohle všechno uděláme. Když jsem byl v Brně, v redakční radě Dobrého pastýře, mnohému jsem se naučil. Jednou určitě na tyto znalosti a zkušenost dojde, ale zatím je předčasně o tom mluvit. To všechno jsou zatím jenom plány do budoucna.

Blíží se „svátek všech svátků“, pravoslavná Pascha, a Ty budeš moci se svými brat-

ry a sestrami v Kristu prožít vůbec první Paschu v novém chrámu. Jak se na tuto událost těšíš a jaké jsi podnikl přípravy?

Ano, připravujeme se na Paschu a těšíme se na ni. Jezdí k nám sbormistr z města Kremence a dívky ze sboru pro mládež Ilovské eparchie a učí nás zpívat, snažíme se připravit svůj sbor. Samozřejmě jsme nervózní, protože to bude naše první Pascha v novém chrámu. Doufám, že oslavíme všichni společně světlé Kristovo Vzkříšení s radostí a vděčností Bohu za jeho velké milosti.

Je něco, čeho se vaší farnosti nyní nedostává? V čem by mohla být naše pomoc vaší farnosti přínosem?

Co nám chybí? Děkujeme vám za nabídnutou pomoc, máme, chvála Bohu, víceméně všechno, co potřebujeme. Modlete se prosím za nás, nezapomeňte na nás a přijedte nás navštívit, budeme moc rádi!

Co bys popřál našim čtenářům před nastávajícím svátkem Kristova Vzkříšení?

Přeji vám i sobě, abychom se ve dnech Velikého postu všichni usmířili s Bohem, abychom si uvědomili, jak velice nás Bůh miluje, když kvůli naší spáse neušetřil ani svého jednorozeného Syna. Přeji nám všem, abychom si uvědomili tuto velikou Boží lásku k nám, činili během postu pokání a usmířili se s Bohem a abychom s vděčností, láskou a duchovní radostí všichni oslavili veliký a světlý svátek Kristova Vzkříšení. Kristus vstal z mrtvých! V pravdě vstal z mrtvých!

Kdy Tě opět osobně uvidíme? Zamýšlíš brzkou návštěvu naší brněnské farnosti?

Doufám, že se mi v tomto roce ještě mnohokrát podaří navštívit vaši farnost, a budu velmi rád, když se budu moci pomodlit ve vašem chrámu. Dej vám všem Bůh zdraví a spásu!

V Kristu Tvůj Michal Dvořáček a členové redakční rady Dobrého pastýře

28. 2. 2007 (sv. apošt. Onisima)

přeložila Marie Zavřelová

Kdo miluje Pána, ten na něj vždy myslí, a vzpomínka na Boha rodí modlitbu. Pokud nebudeš myslet na Pána, pak se nebudeš ani modlit, a bez modlitby nebude tvá duše přebývat v Boží lásce, neboť skrze modlitbu přichází blahodát Ducha Svatého. Modlitba chrání člověka před hříchem, protože modlící se mysl se zabývá Bohem a s pokorným duchem stojí před tváří Hospodina, kterého duše toho, kdo se modlí, zná.

Začátečník však samozřejmě potřebuje duchovní vedení, protože do té doby, než přijde blahodát Ducha Svatého, duše prožívá velký zápas s nepřátele a nedokáže rozpoznat, když jí nepřítel přináší sladkost, která pochází od něho. Pochopit to může pouze ten, kdo sám zakusil blahodát Ducha Svatého; kdo zakusil Ducha Svatého, ten podle chuti rozpozná pravou blahodát.

starec Siluan Athoský

Ale zbav nás od zlého...

(výklad devátého verše Modlitby Páně sv. Nikolaje Velimiroviče)

Kdo nás vysvobodí od zlého, když ne Ty, Otče náš?

Kdo vztáhne své ruce, aby zachránil děti, které se topí, ne-li jejich otec?

Kdo se víc než kdo jiný zajímá o čistotu a krásu svého domu, ne-li hospodář?

Povolal jsi nás z ničeho, abychom se stali něčím konkrétním, a my se plazíme jako had po zemi a zabýváme se zlem, proměňujeme se jím a stáváme se opět ničím jako na počátku.

Ovinujeme si kolem svých srdcí téhož hada jako v ráji, kterého se přitom tolik obáváme.

Voláme ze všech sil do tmy, ale temnota dlí uvnitř nás, v naší duši, a tam rozsévá mikroby strachu a smrti.

Zápasíme a voláme jedním hlasem proti zlému (nepříteli), ale zlý (dábel) vchází neslyšně do našeho příbytku. Zatímco my křičíme a prosíme, dábel ovlivňuje jednu situaci za druhou a stále se přibližuje blíž a blíž k našemu srdci.

Všemocný Otče náš! Postav se mezi nás a toho zlého. Jestliže pozdvihneme vysoko svá srdce, zlý kolem nás se vypaří jako voda ve skalní štěrbině před žhavými paprsky slunce.

Ty dlíš vysoko nad námi, tam, kam nedosahuje chvástání zlého démona. My se však dusíme v jeho přítomnosti. Zlo se šíří každým dnem víc a víc, přímo před našimi očima, a rozsévá kolem sebe hojně své zkažené plody.

Slunce nás zdraví každé ráno, přeje nám dobrý den a současně se ptá: co můžeme nabídnout našemu nejvyššímu králi? A my předkládáme pouze zamořené plody zla. Ach můj Bože! Není snad bezduchá hlína nevinnější než člověk, který právě slouží zlému?

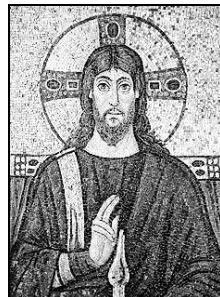
Zbudovali jsme své domy a věže v rozvalinách a propastech země. Jistě by pro Tebe nebylo nijak obtížné, abys jedním svým příkazem povolal potoky a bystřiny, aby zaplavily tyto strže a propasti a strhly do svého proudu lidi a jejich špatnosti.

Ty se však povznášíš nad náš hněv, nepotřebuješ, abychom ti radili, co máš či nemáš učinit. Kdybys poslouchal člověka, musel bys dávno vyvrátit veškeré stvoření z jeho základů.

Ó Bože, Ty, který jsi nejvyšší, největší moudrost! Ve své nesmrtelnosti se vždy usmíváš svým božským úsměvem. Z tvého úsměvu vycházejí nové a nové hvězdy. Svým úsměvem proměňuješ zlo, které je v nás, v čisté dobro; štěpuješ strom zla a činíš jej dobrým, staráš se s takovou trpělivostí o neopečovávanou a ztracenou zahradu Eden! Léčíš trpělivostí, stavíš trpělivě. Buduješ vytrvale své království dobra, Králi a Otče náš! Modlíme se proto k Tobě:

„Osvobod nás od zlého a naplň nás dobrem, Ty, v němž se nenachází nic špatného nebo zlého, Ty, který jsi plností všeho dobra...”

m.d.

Ctihodný Nikodém Svatohorec

Životy svatých

(14. / 27.července)

„Připomínej si každý den, že dnešek je v našich rukou a zítřek v rukou Božích.“

ctih. Nikodém Svatohorec (1749 – 1809)

Svatý a ctihodný Nikodém, řečený Svatohorec, se narodil roku 1749 na ostrově Naxos, jednom z Kykladských ostrovů. Jeho zbožní a ctnostní rodiče Antonios a Anastasia Kallivurcis mu dali ve svatém křtu jméno Nikolaos. Byli prvními, kdo od dětství vychovával sv. Nikodéma ve víře. Zjevným důkazem zbožnosti jeho rodičů bylo i to, že maminka sv. Nikodéma se stala později monaškou se jménem Agathia.

Již v dětství si Nikodém zamiloval službu v Božím chrámu, kde jej místní kněz učil lásce k Bohu a svatě Církvi. Svátý Nikodém velmi rád pomáhal při svaté liturgii a při dalších bohoslužbách. S těmito zkušenostmi a výchovou vstoupil zbožný chlapec do školy na ostrově Naxos, kde získal jak světské, tak i církevní vzdělání. V této škole mu byl učitelem archimandrita Chrisantos Etolský, bratr svatého Kosmy Etolského. Tato škola se nacházela v monastýru sv. mučedníka Jiřího.

Poté, co mladý Nikodém završil 15. rok života, odvezl jej jeho otec do Smyrny, kde byla řecká škola, která později dostala název „Scholi Evangeliki“ (Evangelní škola). Na této škole, kde setrval pět let, se Nikodém učil kromě obecných předmětů i bohosloví (teologii), starou řečtinu a literaturu. Kromě toho se vzdělával v latině, italštině a francouzštině. Jak se později ukázalo v jeho díle, byl skutečně velkým znalcem staré řečtiny a znamenitě tento jazyk ovládal.

V roce 1770, když začalo jedno z mnoha pronásledování křesťanů Turky, odešel tehdy

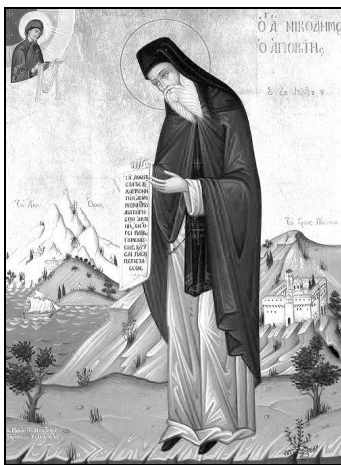
ještě Nikolaos ze Smyrny a vrátil se na Naxos. Na rodném ostrově jej metropolita Parosu a Naxosu Anthimios (Vardis) jmenoval svým sekretářem a kelejníkem (služebníkem v mnišské cele). Takto jej metropolita chtěl připravit na službu Bohu. V synovské pokoře setrval Nikolaos v této službě pět let. Na Naxosu se poté seznámil s athoskými jeromonachy Grigoriem a Nifonem a rovněž s mnichem Arseniem, askety svatého života. Ti jej naučili základům duchovní modlitby a ukázali mu cestu andělského života athoských mnichů, kterou pak následoval se srdcem naplněným horlivostí po celý zbytek života.

Protože se v té době dozvěděl z vyprávění o ctnostech a moudrosti světitele Makária, metropolity Korintského (Notarase, svátek 17. / 30.

4.), odjel na ostrov Hydra v Egejském moři, kde v té době světitel Makários žil. Nikolaos chtěl od světitele Makária přijmout poučení pro svůj duchovní život. Při jejich prvním setkání se mezi oběma muži utvořilo hluboké duchovní přátelství, které trvalo po celý jejich život. Pro duchovní život Nikolaa mělo velký význam také další setkání, tentokrát s mnichem Silvestrem Cesařejským. Ten mu dal i doporučující dopis, jímž se prokázal na Svaté hoře

Athos, kam roku 1775 odešel, aby tam započal mnišský život. S požehnáním starce vstoupil do svatohorského monastýru Dionýsiu (založen roku 1375), kde později přijal mnišské postřizení (malou schimu) se jménem Nikodém. Netrvalo dlouho a Nikodém byl postřižen na monastýrského čtece.

Roku 1777 navštívil Athos světitel Makários a ubytoval se při své návštěvě ve správním

centru Karyes, v kelii sv. Antonia. Tam pozval ctihodného Nikodéma a obrátil se na něj s prosbou, aby zredigoval k vydání následující duchovní poklady pravoslavi: *Filokalii*, *Evergetinose* a knihu *O svatém Přijímání*. Světitel Makários věděl o duchovních darech sv. Nikodéma, a tímto úkolem vlastně ukázal zbožnému mnichovi cestu, díky níž se zjevil v pravdě světlou svící Kristovy Církve a učitelem zbožnosti věřících celého světa.

Nejprve začal sv. Nikodém s *Filokalií* (souborem svatooteckých poučení o modlitbě), kterou celou zredigoval, tam, kde to bylo zapotřebí, popravil a navíc doplnil životopisy svatých Otců a asketů, jejichž učení je v knize obsaženo. Poté ještě zredigoval knihu *Evergetinos* (Dobrodinec), dle rukopisů, které se nacházely v monastýru Kutlumisii (svatohorský monastýr ze 12. stol.), a sestavil k ní prolog. Nakonec upravil i knihu *O svatém Přijímání* (přesně „O neustálém přijímání svatých Kristových tajin“). Tyto knihy byly následně vydány ve Smyrně.

Po odjezdu světitele Makária dlel sv. Nikodém ještě nějaký čas v Karyes, kde po dobu jednoho roku pracoval na přepisu knihy *Alfabetos*. Tuto knihu napsal ve 13. stol. sv. Meletios Vyznavač. Obsahuje duchovní poučení ve verších. Po dovršení této práce se sv. Nikodém vrátil zpět do monastýru Dionýsiu.

Z monastýru Dionýsiu odešel do kelie Skurtei (kelie obecně znamená celu, na Svaté hoře Athos je tímto označením míněn též samostatný mnišský příbytek, většinou s kaplí). Z ní odešel do kelie sv. Athanasia, kde přebýval v naprostém odloučení od světa a neustálé modlitbě. Na svůj vezdejší chléb si vydělával přepisováním knih. Z kelie sv. Athanasia odešel dále do skytu náležejícího monastýru Pantokrator (tento skyt se nyní jmenuje Kapsala), neboť z jeho rodného ostrova Naxos sem přišel ctihodný starce Arsenios Peloponéský. Starce Arsenia znal Nikodém ještě z domova, právě od něj slyšel první slova o duchovním zápase mnichů. Poté, co přišel do skytu, stal se učedníkem tohoto starce. Pod jeho vedením dosáhl vysokého stupně zbožné tichosti v neustálé modlitbě (hesychie). Zároveň se cvičil v neustálém postu, a dosáhl tak v prav-

dě andělského života. Bvl naplněn Duchem Svatým a stal se velkým učitelem křesťanství, jež vytrvale bránil před každou herezí, proti jakémukoli jinoslavnému (nepravoslavnému) učení. Jeho ústa se stala pramenem milosti nejen pro athoské mnichy, ale i pro všechny ostatní věřící svaté Církve. V té době napsal množství knih, církevních písní a modliteb na památku různých svatých.

Roku 1782 odjel starce Arsenios ze skytu monastýru Pantokrator na malý ostrůvek, jižně od Athosu. Svatý Nikodém jej následoval. Život na tomto ostrově byl plný odříkání a těžkostí. V dopise, který Nikodém poslal svému bratranci Jerotheovi, biskupu evripskému, se můžeme dočíst, že na tomto místě nerostly žádné rostliny a bylo neobydlené. Jedinými sousedy mnichů byli ptáci, jediným pokrmem jim byly ryby. Žili tu doslova životem beztělesného stvoření. Přestože Nikodém vytrvale pracoval, jen s obtížemi mohl zabezpečit sebe i starce vším nezbytným pro přežití. O to více si podle svých vlastních slov cenil tohoto „života rolníka, který kope, seje, žne a každý den dělá mnoho dalšího, co je zapotřebí k životu na těchto skalitých a neplodných ostrovech.“ Kromě toho, že žil na tak nehostinném místě se mu navíc nedostávalo knih. On se však i přesto radoval radostí nevyslovitelnou a oddával se neustálé modlitbě, skrze níž se jeho mysl osvěcovala. Sv. Nikodém získával Boží milost a pronikal do Božích zjevení a moudrosti. Přestože se nacházel na tak nehostinném ostrově, vyhověl prosbě svého bratrance biskupa Jerothea a započal psát knihu plnou Boží a lidské moudrosti, která obsahovala poučení svatých otců a křesťanských filosofů. Tato kniha byla nazvána *Sbomik rad*.

Svatý Nikodém se roku 1783 opět vrátil na Athos, kde byl postřžen ve velkou schimu svatým starcem Damaskinem Stavrudasem. Brzy nato se usídlil ve vlastní kalyvě (kalyva – samostatný dům pro mnicha), která se nazývala Theony a nacházela se nad hlavním chrámem skytu monastýru Pantokrator. V této kalyvě sv. Nikodém přepracoval a připravil k vydání *Dilo sv. Simeona Nového Teologa*, a to na prosbu svého milovaného duchovního otce v Kristu, metropolity Makária Korintského, který za ním

v roce 1784 podruhé přijel na Athos. Kromě toho napsal i *Přípravu ke zpovědi a Theotokarion* (Bohorodičník). K dalším dílům sv. Nikodéma lze přičíst následující knihy: *Neviditelný boj* a *Duchovní cvičení*. Tyto knihy pojednávají o tom, jak se vyhnout hříchu a činit upřímné pokání. Učí také, jak odrazet ďábelská pokušení a úklady a popisují duchovní cvičení ve zbožném životě.

Sv. Nikodém, tentokrát na prosbu metropolitely heliopolského Leontia, sebral ještě spisy sv. Řehoře Palamy z knihoven monastýrů na Svaté hoře Athos a připravil je rovněž k dalšímu vydání. Když zakončil tuto práci, ze které vzešly tři díly *Sebraných spisů sv. Řehoře Palamy*, zaslal je do Vídně do tiskárny bratří Puliosů. Tato tiskárna však byla uzavřena a zničena rakouským státem, protože v ní byly mimo jiné vytištěny i revoluční proklamace obracející se k Řekům (autorem těchto proklamací byl nejspíše Rigas Thereos, řecký básník a bojovník za osvobození Řecka od Tureckého jha, nebo dokonce sám Napoleon). Když se svatý Nikodém dozvěděl o nenávratné ztrátě svých rukopisů, propukl v pláč a nedokázal déle zůstat v kalyvě, v níž nad dílem sv. Řehoře Palamy pracoval; vrátil se proto opět do kelie Skurtei.

Po těchto událostech připravili spolu s jeromonachem Agapiem Peloponéským (†1812) sborník s kánony svatých apoštolů, sedmi všeobecných a místních sněmů a také kánony svatých církevních otců potvrzených sněmů a doplnili je jejich výklady a radami určenými duchovním a věřícím. Rukopis jejich společné práce byl nazván *Pedalion* (csl. Кормчая, tedy Kormidlo). Kromě výkladu každého kánonu obsahoval i nesmírné množství komentářů a poznámek pro přesné pochopení kanonického práva a ducha svatých kánonů.

Jakmile dal konstantinopolský patriarcha Neofitos požehnání k vydání *Pedalionu*, byla na

Svaté hoře Athos započata sbírka mezi mnichy, aby kniha mohla vůbec vyjít. Peníze ze sbírký spolu s rukopisem byly předány a svěřeny archimandritovi Theodoru Joaninskému, na nějž se autoři díla obrátili s prosbou o zabezpečení jejího vydání v Benátkách. Nakonec se však ukázalo, že ke škodě věci Theodor svévolně z výtisku odstranil některé výklady svatých kánonů, jiné zaměnil svými vlastními (uvedl zde pouze své, nutno konstatovat, chybné mínění a pohledy, které stály v rozporu s duchem pravoslavné Církve a jejího učení). Tímto způsobem Theodor pozměnil autorskou práci sv. Nikodéma a jeromonacha Agapia na více než osmnácti místech. V dalších vydáních této knihy již byly na příkaz konstantinopolského patriarchy Neofita v roce 1802 všechny Theodorovy úpravy odstraněny. *Pedalion* se stal velmi váženou církevní knihou, která byla v Řecku vydána celkem sedmkrát a později byla přeložena též do ruštiny a angličtiny.

Svatý Nikodém po střetnutí s těmito nezdarý opustil kelii Skurtei a odešel spolu se starcem Silvestrem Cesarejským do kelie sv. Basila náležející monastýru Pantokrator. Zde zesílil svůj duchovní zápas a nadále se věnoval psaní duchovních knih. Právě v té době vyšla z jeho pera kniha s názvem *Křesťanská mravnost*, kte-

rá učí a napravuje mravy křesťanů, učí je zdrženlivosti vůči duchovním pomýlením, pokušením a okultismu. Po nějakém čase sv. Nikodém znovu opustil své dočasné místo pobytu a odešel tentokrát do monastýru Pantokrator, ale protože velmi miloval ti-

**Moudrosti blahodati, otče, ozdoben jsi byl,
zjevil ses jako Boha hlásající
polnice Ducha
a jako učitel ctností, Nikodéme,
jež jsi hlásal Boha.
Všem dáváš spasitelná poučení,
života čistého zjevoval jsi záři
bohatstvím svých božských slov,
jimiž jsi jako světlo vzešel světu.**

Tropar ctih. Nikodému Svatohorci (hlas 3.)

cho a poustevnický život, nesetřval v monastýru dlouho, ale usídlil se v malé kelii naproti kelii sv. Basila.

Asketický a vpravdě andělský život svatého učitele a velkého otce Nikodéma udivoval všechny. Jeho pokrmem, jak říkal jeho duchovní bratr Euthýmios, se skládal z vařeného rýže,

někdy z medu rozmíchaného ve vodě, pár oliv, rozmočených bobů a chleba. Když od někoho dostal třeba rybu, hned ji daroval sousedním otcům, u kterých z ní jen trochu pojedl. Mniši, kteří věděli, že si pokrm sám nepřipravuje, mu přinašeli vařené jídlo do jeho kelie. Otcové z kelie Skurtei, kteří viděli surový asketický život, který vedl, jej často zvali k sobě do kelie ke společnému jídlu. Ale i tam, za stolem, když odpovídal na otázky ohledně duchovního života a začal vyprávět, hovořil bez zastání o duchovních věcech, takže přitom zapomínal na hlad, až jej starec skytu musel prosit, aby zakončil svá bohumilá slova a aby aspoň něco pojedl a trochu se posilnil.

Svatý Nikodém pokračoval zároveň se svým asketickým zápasem i v literárním díle. Dokázal upravit a doplnit tzv. *Euchologion* (Modlitebník), pracoval nad rukopisem *Rukověť ke zpovědi* k jeho druhému vydání. Napsal také *Výklad čtrnácti poselství apoštola Pavla* a *Sedm obecných poselství* (tady vycházel z knihy Výkladů blaženého Theofylakta Bulharského). K důležitosti překladu těchto poselství do soudobého a srozumitelného jazyka spojeného s výkladem sv. Nikodém dodal: „Mojí bratři křesťané, jsme vždy povinni zbožné čist poselství apoštola Pavla. To proto, abychom se z nich naučili dogmatům pravoslavné víry, tradicím svatých apoštolů, povinnostem křesťanského života; abychom se naučili, jak uniknout chybám a nedostatkům a jak získat křesťanské ctnosti. Říkám vám, jestliže budete takto jednat a budete čist apoštola Pavla pravidelně, za krátký okamžik dosáhnete podivuhodné proměny charakteru i života, neboť poselství blaženého Pavla mají nadpřirozenou moc, která člověka mění. Jeho poselství proměňují vlky v ovce, nerozumné v rozumné, divoké v mírné, zlé v dobré.“ Všechny tři díly Výkladů byly vydány až po jeho smrti roku 1819. Dále sv. Nikodém přeložil ze staré řečtiny a doplnil svými komentáři *Výklady žalmů Euthýmia Zigabena* (1110) a také napsal výklad na devět písní kánonu v knize *Sad blahodati*.

Svatý Nikodém poukazoval nejen na důležitost Svatého písma a děl svatých Otců, ale také na čtení životů svatých. Připravil k vydání životy

svatých pod názvy *Nový Eklogion*, *Nový Martyrologion* a *Synaxarion* (obsahuje životy svatých, jejichž památka se slaví v pravoslavné církvi během liturgického roku). Dále sebral na padesát rukopisů životů svatých mužů a žen z I. – XVII. stol. Mnohé z nich, které se nacházely jen ve starých rukopisech, napsané ve starořečtině, přeložil do novořečtiny. Ve svém úvodu ke knize *Nový Eklogion* svatý Nikodém zdůrazňuje velký význam, který má čtení životů svatých pro všechny věřící: duchovenstvo, mnichy i křesťany žijící ve světě. Říká, že životy svatých jsou velmi poučné, neboť dávají překrásný příklad k následování. Tato kniha vyšla poprvé roku 1803. *Nový Martyrologion* vyšel poprvé v roce 1799 a je v něm obsaženo na 85 životů pravoslavných novomučedníků z období 1492 – 1794. Pozdější vydání knihy byla doplněna o další životy pozdějších novomučedníků. Po dobu své spisovatelské činnosti od roku 1777 do roku 1809 sepsal svatý Nikodém kromě 26 knih i značné množství menších děl.

Jeho neustálá a plodná práce a rovněž jeho snaha vést nejen athoské mnichy, ale i křesťany, kteří za ním přicházeli ze světa, na cestu spásy, dále jeho neustálý a neústupný duchovní boj, dlouhé modlitby a celonoční bdění nakonec oslabily jeho fyzické zdraví. Bez ohledu na svou tělesnou slabost pokračoval sv. Nikodém až do konce života ve svém díle jako dobrý ochránce pravdy, kterou v Kristově církvi poznal.

Celý jeho život se odehrával v duchovním zápasu a byl naplněn vlastní literární prací a přepisem duchovních knih. Po celý život měl jednu starost: sloužit Boží vůli a přinášet užitek svým bližním. Získal od Boha dar, který umně rozmnožil, žil jako anděl a dosáhl svatosti; byl moudrým teologem a učitelem. Jeho pokora byla hluboká, ve slovech i skutcích. Namísto bot nosil vždy jen prosté sandále, měl jen jeden mnišský oděv (rjasu) a nikdy neměl stálý domov. Domovem byla tomuto Bohem osvěcenému učiteli Zahrada Přesv. Bohorodice, celý svatý Athos, také proto jej lidé nazývali Nikodémem „Svatohorcem“.

Ke konci života se svatý Nikodém vrátil do kelie Skurtei, kde byl obklopen péčí a láskou. Blížil se jeho odchod z tohoto světa, jeho zdraví

bylo po množství vykonané práce zcela podlomeno, jeho organizmus vyčerpán.

Když se loučil s tímto životem, vyzpovídal se, přijal pomazání nemocných a každodenně přijímal svaté Tajiny. Den před svým zesnutím se cítil hůře a skoro neslyšně se vroucně modlil ke Kristu. Neustále děkoval bratřím za všechnu péči, kterou jej zahrnuli. V noci, když se mu ještě více přitížilo, poprosil opět o svaté Přijímání. Když přijal Tělo a Krev Páně, složil ruce, narovnal nohy a pokračoval v modlitbě. Následující den (14. /27. července 1809), ve věku 60 let, předal svou blaženou duši do rukou živého Boha, kterého si od své mladosti zamiloval a je-

muž se plně oddal.

Konstantinopolský patriarchát vyslyšel prosby mnichů z monastýru Velká lávra (založena r. 963), kde sv. Nikodém prožil poslední dny svého života, a roku 1955 jej slavnostně připočítal k zástupu řeckých svatých. Jeho památku si připomínáme vždy v den jeho zesnutí, tedy 14. července dle juliánského kalendáře (27. července dle světského kalendáře).

Ctihodný otče Nikodéme, pros za nás Boha!
podle knihy *Život sv. Nikodéma od Gerasima z Malého skytu sv. Anny na Sv. hoře Athos*
a knihy *Cesta svatých otců mnicha Vsevoloda Filipjeva zpracoval o. diakon Marek Malík*

Poučení ctih. Nikodéma Svatohorce o slabé víře

Slabost ve víře se rodí ze dvou příčin: zaprvé, když mysl nemůže proniknout do hlubin Božích tajemství a skutků, díky nimž se stáváme věřícími. Dále proto, že Boží tajemství a skutky si naše vůle nemůže zamilovat dříve, než si je uvědomí, neboť základem lásky je uvědomění si milovaného. Blažený Augustin proto říká, že člověk si může zamilovat věci neviditelné, avšak ne ty, které nezná. Můžeme se setkat s některými lidmi, kteří věří ani ne tak proto, že si vědomě a svobodně vybrali křesťanský život, jako spíše proto, že se narodili křesťanským rodičům. Jsou věřícími jen proto, že byli pokřtěni. Co se týče ostatního, jen málo chápou onu velikost a vznešenost Božích tajemství, a proto si též málo uvědomují přednost naší víry před ostatními náboženstvími. Tito lidé, kteří jen málo dávají pozor na to, aby se jejich život řídil podle zákonů Evangelia, se nakonec v ničem neliší od nevěřících. Když říkají, že věří v církevní tajiny, věří v ně vírou natolik zmatenou, lhotejnou a slabou, že můžeme říci, že ví jen tolik, kolik věděl onen slepý, který viděl lidi jako stromy (viz Mk 8,24). Prohlašují Krista za učitele víry, tajin a dogmat, které nám zjevil, ale neuskutečňují ve svém životě jeho zákon.

Víra musí obsahovat nejen pravidlo věřit, ale i pravidlo tvořit. Víra, jinými slovy, spočívá nejenom v tom, že člověk věří, ale i v tom, že správně žije: „Víra bez skutků je mrtvá.“ (Jak 2,26) Od slabé víry pocházejí dvě navzájem spojená strašná duchovní neštěstí: postupné opouštění ctností a rozkvétání všeho špatného. Podívejme se nejprve, jak postupně člověka opouštějí ctnosti. Dnešní křesťany pro jejich slabou víru opouští bohatství ctností, které bylo v rozkvětu a rozšiřovalo se v prvních stoletích křesťanství. Děje se tak proto, že jako je kořen důležitý pro strom, stejně důležitá je i víra pro duši. Ona ji vyživuje, dává jí možnost růst a přinášet plody. Žije-li tedy křesťan, žije pomocí víry ve shodě s tím, co říká sv. apoštol Pavel: „Spravedlivý pak z víry živ bude.“ (Řím 1,17) I kdyby na křesťana spadlo celé peklo, on to vydrží. Ale jestliže oslabí kořen své víry, ihned kvůli tomu začnou uvadat i všechny ctnosti a začínou se ztrácet nejen plody, tj. jeho vnitřní duchovní stav, ale i listí, tj. jeho vnější dobré chování.

Když jsme si ukázali, jak člověka opouštějí ctnosti, můžeme se nyní podívat, jak od slabosti víry začíná rozkvétat zlo a špatnost. Když apoštol Petr kráčel po

moři a najednou začal tonout, připisoval to vanutí silného větru: „Ale vida vítr silný, lekl se...“ Hospodin mu ale ukázal jinou příčinu – malověrnost: „Malověrný, proč jsi pochyboval?“ (Mt 14,30-31) I křesťané proto připisují příčinu svých špatných skutků buď nějakému pokušení nebo svojí slabosti. Ale skutečnou příčinou je jejich slabá víra!

Mnozí křesťané si myslí, že hřích je jen jakousi mladickou lehkomyšlností, odpustitelnou slabostí, malinkým zlem a přidávají jeden hřích k druhému. Když se potom přiblíží nějaký velký svátek, Pascha nebo Vánoce, jdou se vyzpovídat. Jejich zpověď je však v těchto případech pouze formální a povrchní. Ach! Zdali jsou tito věřící dětmi světla, jak nazývá křesťany apoštol? Zdali jsou učedníky Bohočlověka Krista? Zdali jsou potomky svatých? Odkud to všechno pochází? Od slabé víry! Je vidět, že jsme se přiblížili k oněm těžkým dnům, o kterých řekl Hospodin: „Když přijde Syn člověka, zdali nalezne víru na zemi?“ (Lk 18,8)

Na závěr nás napadá otázka: Existuje vůbec nějaký způsob, jak se uzdravit z tohoto strašného zla? Ano, existuje. Stačí jen, aby se člověk, jehož víra je slabá, o své uzdravení snažil. A co musí udělat? Nejprve musí v modlitbách vroucně prosit Boha, aby jeho víra zesílila. Stejně tak to činili i svatí apoštolé: „Přidej nám víry.“ (Lk 17,5) Nutné je i pozorné studium knih, které vysvětlují a objasňují – nakolik je to možné – význam posvátných tajemství víry: Písmo Svaté, díla svatých Otců a jiné pravoslavné knihy, jež mohou přinést našim duším spásu. Rozmnožení naší víry náleží nekonečné Boží milosti, kterou Bůh uděluje každému podle jeho dobré vůle, snahy a celkové pokory.

o. diákon Marek Malík

Přenesení ostatků světele Jana Zlatoústého

**krátká vzpomínka u příležitosti výročí
1600 let od zesnutí světce**

Svatý Jan Zlatoústý, veliký církevní učitel a hierarcha, zesnul v roce 407 ve městě Komany (dnešní Gruzie) na cestě do vyhnanství, k němuž byl odsouzen přičiněním císařovny Eudoxie za to, že směle svědčil a odsuzoval nectnosti panující v tehdejší Konstantinopoli. Přenesení jeho ctěných ostatků z Koman do Konstantinopole se uskutečnilo v roce 438, téměř 30 let po světeleově smrti, za panování císaře Theodosia II. (408-450), syna císařovny Eudoxie.

Světel Jan Zlatoústý požíval vroucí lásky a hluboké úcty všeho lidu a jeho předčasný skon způsobil mnoho žalu v srdcích křesťanů. Zák světele Jana svatý Prokl, jenž se později stal konstantinopolským patriarchou (433-447), pronesl při slavnostní bohoslužbě v chrámu svaté Sofie poučné kázání, v němž oslavoval světele Jana: „Ó Jene! Tvůj život byl velmi těžký, ale smrt byla slavná, hrob tvůj je požehnaný, jako odměnu získal jsi hojnost blahodati a milosrdenství našeho Pána Ježíše Krista. Blahodat vítězí nad hranicemi, místem i časem! Nad místem zvítězila láska, jeho nezapomenutelná památka překonala všechny hranice a ani zázraky světele nezůstaly omezeny pouze jediným místem!“ Přítomní v chrámu byli hlu-

boce dojati slovy světitele Prokla. Dokonce jej nenechali ani dokončit kázání a všichni jednomyslně začali prosit, aby oficiálně požádal císaře Theodosia II., aby přenesl ostatky sv. Jana do Konstantinopole.

Císař se nechal sv. Proklem přesvědčit a vydal nařízení přenést ostatky světitele Jana. Lidé, které císař vyslal, však nedokázali svaté ostatky vyzdvihnout z hrobu, ač se o to několikrát pokoušeli, a to až do doby, než císař pochopil svoji chybu a poslal světiteli Janovi list, v němž ho s pokorou prosil za odpuštění pro sebe i svou matku Eudoxii.

List byl přečten přímo u rakve světitele Jana v Komanách, načež byly svaté ostatky již snadno vyzdvíženy napovrch. Císařovi vyslanci je přenesli na loď a dopravili do Konstantinopole. Rakev s ostatky byla poté uložena v chrámu svaté mučednice Ireny. Když patriarcha otevřel rakev, ukázalo se, že tělo sv. Jana zůstalo neporušené. Císař Theodosios II. tehdy padl před rakví na kolena a se slzami prosil sv. Jana za odpuštění.

Věřící lid zůstával po celý den a noc u rakve, nechtěl se od ní vzdálit ani na chvíli. Ihned z rána byla rakev s ostatky světitele slavnostně přenesena do chrámu svatých apoštolů. Lid zvolal: „Přijmi svůj trůn, otče!“ V ten okamžik patriarcha s duchovenstvem, které stálo u rakve, uviděli, že světitel Jan otevřel ústa a pronesl: „Pokoj všem.“

V 9. století byly u příležitosti svátku přenesení ostatků světitele Jana Zlatoústého (27. 1.) sestaveny oslavné církevní hymny. Další dny modlitební památky, kdy se vzpomíná zářná osobnost arcibiskupa konstantinopolského, připadají na 14. září, kdy svatý Jan (v roce 407) blaženě zesnul, avšak kvůli svátku Pozdvížení životodárného Kříže Páně, jež v tento den svatá Církev slaví, byla památka sv. Jana Zlatoústého přenesena až na 13. listopad. Posledním svátkem, při němž se osobnost svatého Jana Zlatoústého opět vzpomíná, je svátek zasvěcený „třem světitelům“ (30. 1.). Svatá Církev však vzdává čest svému nebeskému přímluvcí pokaždé, kdy je během roku sloužena nejrozšířenější svatá liturgie pravoslavné církve, která nese název svého sestavitele – sv. Jana Zlatoústého.

Svatý otče Jene Zlatoústý, pros za nás Boha!

podle www.days.ru zpracoval Daniel B. Rojek

„Nevěřící obrací na víru ani ne tak zázraky, jako spíše život křesťanů. A tento život neučiní krásnějším nic jiného než láska. Ty, kteří činí zázraky a znamení, nazývají nevěřící často podvodníky, ale čistý život nemohou nijak napadnout. Na druhou stranu ale nic tak silně nepohoršuje jako právě hřích. Vždyť když nevěřící uvidí, jak ti, kterým bylo uloženo milovat i nepřátele, závidí, kradou, jsou lakomí a zasévají nenávisť, nazve ty zákony planými řečmi. Když uvidí, jak se křesťan bojí smrti, kdo uvěří jeho slovům o nesmrtelnosti? Když uvidí, jak se rveme k moci a otročíme svým vášním, tím spíše se bude držet svých bludů a nebude si o nás myslet nic velikého.

Svatý Jan Zlatoústý

O nedělích Velikého postu jsme při čtení z knihy Apoštol slyšeli mimo jiné i úryvky z listu sv. Pavla k Židům, v němž se hovoří o životě a spasitelných skutcích Ježíše Krista ve světle proroctví a předobrazů Starého zákona a židovské tradice. Stěžejním bodem tohoto výkladu je Kristovo věčné velekněžství, na jedné straně navazující na velekněžství Aronovo, na straně druhé prorocky předpovězené postavou kněze a krále Melchisedecha

Svět Starého zákona

Ty jsi kněz navěky, podle řádu Melchisedechova

Naplnění i překonání starozákonního předobrazu velekněze v Ježíši Kristu

Ustanovení kněžstva Starého zákona se datuje z doby darování Desatera přikázání na Sinaji. Před tím vykonávali kněžské a kultické funkce (stavěli oltáře a přinášeli oběti) sami patriarchové – Abraham, Izák a Jákob.

Při zjevení Hospodina na hoře Sinaj byl Mojžíšovi jako součást Zákona předán i velmi obsáhlý komplex kultických předpisů, do detailů popisujících vybavení svatostánku, ustanovení kněží a postupů bohoslužeb. Pro službu ve svatostánku na poušti a později v jeruzalémském chrámu byli tehdy určeni příslušníci izraelského kmene Levi, ke kterému patřil i sám Mojžíš. Právě jeho bratr Áron byl Bohem ustanoven za prvního velekněze. Jeho synové a jejich potomci pak byli vyvoleni ke kněžské službě, ostatní příslušníci kmene Levi se stávali chrámovými pomocníky při bohoslužbě (levitě).

Velekněz sám požíval polokrálovského statutu a hodnost jeho úřadu byla potvrzována i zvláštním pověřovacím obřadem – pomazáním olejem, proto je jeho funkce alternativně označována i jako *ha-kohen ha-mašich*, pomazaný kněz.

Služba kněží spočívala především v každodenním přinášení obětí Hospodinu, ať již ve svatostánku na poušti nebo později v jeruzalémském chrámě, dále žehnání lidu, vykonávání obřadů posvěcení a očisty, očisty malomocných nebo žen v šestinedělí. Zvláště při přinášení obětí a požehnání lidu vystupuje jasně do popředí úloha kněze jako prostředníka mezi Bohem a lidmi. K dalším úkolům kněžstva patřila výuka a výklad Zákona.

Velekněz jako první z kněží byl jediným, kdo mohl jednou za rok, na Jom Kippur – Den smíření, vejít do velesvatyně, nejsvětějšího místa svatostánku i Chrámu, kde pronášel třikrát jinak nevyslovitelné Boží jméno, a vystupoval tak vlastně v úloze svrchovaného prostředníka, když přinášel oběť za hříchy všeho lidu.

Při chrámové službě je kněžím i veleknězi Mojžíšovým zákonem předepsán zvláštní oděv, znázorňující svatost toho, co činili. Kněží oblékali čtyři roucha z bílého plátna (spodky, tuniku, řízu a mitru), oděv velekněze byl navíc doplněn i tzv. efodem –

nárameníkem se suknicí, na spodním okraji lemovanou granátovými jablky a zvoněčky; dále náprsníkem, ve kterém bylo zasazeno 12 drahokamů, označujících jednotlivé izraelské kmeny, v němž velekněz nosil losy *urím a tumím* a zlatou čelenkou ve tvaru květu, která se připevňovala na veleknězovu mítru.

Po Josiášově reformě z roku 621 př. Kr. se struktura kněžstva ještě více upevňuje, kněžství je svěřeno výlučně potomstvu kněze Sádoka jakožto nástupce Árona, z něhož je vybírán i velekněz. Tomu podléhají i ostatní kněží, potomci Áronovi. Levití, nižší kněžstvo, tvoří tři rodiny, ke kterým jsou ještě připojeni vrátní a zpěváci. Všichni společně tvoří posvátný kmen ve službě Hospodinu.

Tento systém zůstává v platnosti natrvalo až do zničení druhého Chrámu v roce 70 po Kr. a jedinou výjimku tvoří právě jmenování velekněží. V roce 172 př. Kr. je v důsledku politických intrik zavražděn poslední velekněz ze Sádokova rodu, Oniáš III. Od té doby jmenovali velekněze syřští králové, bez ohledu na původ jmenovaných. Makabejskou odpovědí na tuto zvůli a porušení linie velekněžství vyvolených Hospodinem skrze Árona jako trvalý vzor velekněžství, je dosazení Jonatána, který sice pocházel z kněžské rodiny, ale nejasného původu. Jeho nástupcem Šimonem (r. 143 př. Kr.) počíná dynastie Hasmonejců, kněží a králů, kteří byli spíše politiky a válečníky než náboženskými vůdci lidu. V této situaci se rodí uvnitř judaismu náboženská hnutí, známá i z Nového zákona: ze strany laického lidu **farizeové** a z části tradičního kněžstva **eséni**, kteří nakonec opouštějí chrám a zakládají své ústředí v Kumránu. O vnitřním úpadku oficiálního kléru svědčí i Talmud, když zmiňuje velekněze, který již neznal obřad Jom Kippur – Dne Smíření.

Vše, co přináší Starý zákon, nabývá plného významu v Ježíši Kristu, který je právě v oblasti kněžského úřadu jeho naplněním i překonáním. Jediným kanonickým novozákonním spisem, který hlouběji rozvíjí teologii Kristova kněžství je list Židům, i když i ostatní spisy Nového zákona obsahují narážky na kněžský a obětní charakter Kristovy smrti, ale přímému označení Ježíše za kněze se, zřejmě pro naprosto odlišnou úlohu chrámových kněží v té době, vyhýbají.

List Židům však již Ježíše Krista přímo označuje za jediného pravého velekněze. Jeho oběť na kříži je přirovnávána k oběti Dne Smíření. Kristus zde na jedné straně navazuje na starozákonní Áronovo velekněžství, které znázorňuje jeho předobraz, ale jen mlhavý a nedokonalý, proto jej na stranu druhou osobnost Ježíše Krista překonává. Ježíš byl ke svému poslání povolán podobně jako kdysi Áron, ale daleko dokonaleji než on. Jeho kněžská důstojnost je prorocky zobrazena postavou kněze a krále Melchisedecha (Ž 110, 4; Žid 5,6; 7,17). Ten je do jisté míry velmi tajemnou postavou. Jeho jméno doslovně znamená „král spravedlnosti“. Neznáme ani jeho rodokmen, což je pro sv. Pavla známkou věčné platnosti kněžství Syna Božího. Také fakt, že Abrahám přinesl Melchisedechovi desátek je pro něj důkazem podřízenosti levitského kněžství Ježíšovi.

I některé detaily, které zaznamenávají evangelisté při popisu Ježíšovy oběti na kříži, poukazují na paralely s funkcí velekněze jeruzalémského Chrámu. Už samotný titul Pomazaného – Mesiáše, odkazuje na Ježíše jako kněze, proroka a krále – všechny tyto tři úřady byly spojeny s pomazáním svatým olejem.

Popis rituálu Dne Smíření, jak v Písmu svatém (Lv, 16), tak v Talmudu (Joma 7,3) uvádí, že velekněz v ten den celkem třikrát měnil svůj šat. Podobně i Kristus:

nejprve mu římsí vojáci oblékli purpurový plášť, pak jej Herodes nechal obléci do bílého roucha a konečně, před ukřižováním, jej vojáci oblékli opět do jeho vlastních šatů. Tato trojí výměna šatů chce ukázat na Ježíšovu smířčí smrt, která nahrazuje oběť velkého Dne Smíření.

Jak jsme již uvedli, velekněz nosil jako součást bohoslužebného roucha i zlatou čelenku, která je rovněž nazývána „korunou svatosti“. Při svém utrpení měl náš Spasitel na hlavě trnovou korunu, zřejmě jako posměšnou narážku na „krále židovského“. V této souvislosti je zajímavé, že velekněz, který v té době neměl žádnou politickou či vojenskou moc, je popisován jako nositel koruny, zatímco v kapitolách o židovských králích se koruna nikde nezmiňuje. Podle židovské tradice bylo znamením krále to, že musel opsat vlastní svitek Tóry (5 knih Mojžíšových) a nosit jej neustále s sebou. Z toho je možné odvodit, že zdrojem skutečné moci (koruny) je svatost velekněze, zatímco král odvozuje svou hodnotu z Tóry. Tak můžeme Kristovo korunování trním vnímat jako součást jeho velekněžské služby při jedinečné oběti pro vykoupení lidstva.

Prožíváme nyní největší svátek církevního roku – svatou Pachu, den, kdy náš Pán Ježíš Kristus dokonil dílo naší spásy, jako velekněz a současně obětní dar přinesl sám sebe Bohu v oběť navždy platnou, a stal se věčným přímluvcem a prostředníkem nové smlouvy. Z jeho nekonečné dobrotivosti proto můžeme být dnes, jakož i po celý rok, účastní této oběti při svaté liturgii, při níž se mocí Ducha svatého mění námi přinesené dary chleba a vína (podobně, jak je přinášel kdysi král a kněz Melchisedech), v přesvaté Tělo a Krev našeho Pána, Boha a Spasitele Ježíše Krista.

Toť jest den, kterýž učinil Hospodin: radujme se a veselme se v něm!

(Ž 118, 24, verš při začátku paschální jitřní).

připravil Vladimír Štěpánek

„Kristus se s námi usmířil, když jsme byli jeho nepřátelé, a tak se nyní snažme zůstat jeho přáteli. On začal, my se proto snažme alespoň pokračovat. On nás nemiluje kvůli svému užitku, protože mu nic nechybí, ale my se snažme milovat, byť by to mělo být kvůli nějaké výhodě. On miloval svoje nepřátele, my se snažme alespoň milovat se navzájem.“

„Když někdo nemá ani jednoho přítele, je to znak krajní nerozumnosti, protože jenom hlupák by se pyšnil slovy: ‚Nemám ani jednoho přítele.‘ Jaký může mít život? I kdyby byl neskutečně bohatý, utápěl se v pohodlí a rozkoši, i kdyby byl nejsvatější na zemi – byl by sám a bez pomoci. Mezi přáteli tomu tak není, a i kdyby byli chudí, jsou bohatší než boháči. Přátelství je pro nás základ pohodlí a bezpečí.“

Svatý Jan Zlatoústý

Pravoslavní ochránci lásky a manželství...

Historie a fakta

*Přibližně 300 km východně od Moskvy se nachází jedno z nejstarších ruských měst – Murom. Již z dálky vás oslní cibulovité kopule malebných pravoslavních klášterů, jež dominují tomuto starobylému městu. V jednom z těchto muromských monastýrů, v klášteře Svaté Trojice, se nalézají v relikviářích umístěných vedle sebe svaté ostatky zbožných manželů **Petra a Fevronie**. Díky jejich neobyčejnému životu, naplněnému láskou, všemi duchovními ctnostmi a mravními hodnotami, se tento pár stal ochráncem manželství a lásky. Vydejme se tedy na starou Rus a poslechněme si krásný, zprvu legendární příběh o moudré Fevronii a spravedlivém Petrovi a odhalme tak tajemství jejich lásky, jež by měla být pro nás všechny vzorem a poučením.*

Zbožní Petr a Fevronie, knížata muromští

Sv. Petr byl druhým synem muromského knížete Jurije Vladimiroviče. Když se trůnu ujal jeho starší bratr Pavel, nový muromský vládce, Pavlova choť začala být sužována častými návštěvami zlého draka, jenž bral na sebe podobu jejího manžela. Podle moudré rady svého muže kněžna chytře převedla rozhovor se svým sužovatelem na jeho smrt, aby tak vyzvěděla, kde se ukrývá místo jeho zkázy. Onou skrýší byl Agrikův meč v Petrově ruce. Petr ani na chvíli nezapochyboval, že právě on bude tím vykonavatelem, jenž zbaví života zlou hydry a ukončí kněžnino trápení. Během modlitby v chrámu sv. Kříže v klášteře Nanebevzetí Páně přistoupilo ke knížeti Petrovi malé dítě, které mu ukázalo, kde se nachází meč, jenž kdysi patřival slavnému bohatýru Agrikovi. Petr vyčkával na vhodnou chvíli, aby mohl draka zabít. Když dravá saň opět poctila kněžnu svou návštěvou, Petr draka udeřil a probodl jej. Avšak zkažená krev, která vytryskla z drakových útrob, potřísnila Petrovu tvář a zohyzdila její kůži strupy a boláky, jež se rozšířily po celém těle. Ubohý kníže se roznemohl. Po celém knížectví se hledala osoba, která by byla schopna zbavit knížete tohoto neduhu...

Rjazaňské knížectví bylo pověstné lidmi znajícími taje medicíny. I proto požádal nemocný kníže, který začal panovat po smrti svého bratra v roce 1203, aby jej do těchto končin odvezli. Jeho družina měla za úkol vyhledat takového lékaře, jenž by jej z této choroby uzdravil. Jeden z mladíků Petrova sboru při hledání vhodného lékaře náhodou odbočil do vsíky jménem Laskavce, kde se zastavil u domu, ve kterém předla krásná dívka jménem Fevronie. Ta, jak vzápětí zjistil, měla dar jasnozřivosti a uzdravování. Po všech dotazech dívka mladému sluhovi řekla: „Přivez tedy knížete ke mně! Bude-li dobrého srdce a pokorný v odpovědích, zase se uzdraví!“

Kníže skutečně ihned přivezli až k domu, v němž žila mladá Fevronie. Nemocný kníže vyslal sluhu k Fevronii, aby se dotázal, kdo bude tím člověkem, jenž ho má uzdravit. Fevronie pravila: „Jdi a řekni svému knížeti, že jsem to já, kdo jej chce léčit! Ale odměnu ve zlatě nežádám. Vyříd knížeti tato má slova: Stanu-li se jeho ženou, vyléčím ho!“

Petr sužovaný silnými bolestmi sňatek s Fevronií nakonec přislíbil, avšak v hloubi duše jeho knížecí hrdost a urozený původ nemohly na tento slib přistoupit. Dívka nepotřebovala mnoho času na přípravu léku, který v závěru požehnala. Předala jej mladému sluhovi se slovy, aby se kníže omyl v lázni a pak jím potřel celé tělo, jeden strup však musí nechat nepomazaný.

Kníže nechal připravit lázeň, ale zachtělo se mu ještě jednou vyzkoušet moudrou Fevronii. Vyslal proto sluhu s hrstkou lnu se vzkazem: „Tato dívka se pro svou moudrost chce stát mou ženou. Když je tak moudrá, ať mi z této hrstky lnu — zatímco já budu v lázni — ušije košili, oděv a svatební šátek!“

Moudrá Fevronie se však nezalekla tohoto záluďného úkolu. Vzkázala sluhovi, aby přinesl poleno a odseknul na píd štípu. „Vezmi tuto štípu,“ pravila sluhovi, „a odnes ji svému knížeti. Vyříd mu, že než očistím hrst lnu, ať mi kníže z této štípy vyrobí stav a všechno nářadí, na němž bych utkala plátno a ušila košili, oděv a svatební šátek.“ Kníže s podivením vyslechl tento vzkaz a vyslal sluhu, aby dívce vyřídil, že „není možné z tak malého kousku dřeva a v tak krátkém čase zhotovit stav a ostatní nářadí.“ Když sluha předal tento vzkaz, dívka odpověděla: „A zdali je možné z jedné hrstky lnu udělat košili, oděv a šátek pro člověka dospělého vzrůstu za ten čas, co kníže bude v lázni?“ Fevroniina odpověď vzbudila u knížete obdiv.

**Jako čestná větev od zbožného kořene
dobře jsi ve zbožnosti žil, blažený Petře,
a i s tvou chotí, moudrou Fevronií,
jste se svým životem ve světě Bohu zalíbili
a dosáhnouti života ctihodných
stali jste se hodnými,
s nimiž prostě Hospodina,
aby zachoval vaši vlast bez újmy,
abychom vás neustále uctívali.**

Tropar světcům (hlas 8.)

Kníže se, jak přikázala Fevronie, nakonec přece jen omyl v lázni a potřel všechny strupy až na jeden. Vzápětí se uzdravil. Jeho tělo bylo bez boláků, po nemoci mu zbyl pouze jediný strup. Začal proto přemýšlet, jak by mohl zrušit slib, kterým se zavázal Fevronii, již si nechtěl vzít pro její nízký původ. Dary, které jí kníže věnoval jako náhradu za manželství, Fevronie ale odmítla.

Kníže se vrátil do svého města zdrav a v dobré náladě. Ale brzy se mu po těle začaly objevovat nové boláky, které se rozšířily z jediného strupu, jenž nebyl potřen zvláštní masťou od Fevronie. Kníže se dostal do stejného stavu jako dříve. Vrátil se proto k blahoslavené Fevronii, aby jej znovu uzdravila. Fevronie se na knížete vůbec nezlobila, pouze žádala, aby dostal svého původního slova. Kníže slíbil, že si Fevronii vezme za ženu. Tentokrát mu moudrá dívka uvěřila a nařídila, aby pomazal všechny strupy na svém těle. Kníže tak učinil a vzápětí se uzdravil. Vzal pak Fevronii s sebou do Muromi a zde pak přijali tajinu manželství. Jak se praví v legendě: „žili pak Petr a Fevronie v blaženosti a zbožnosti a nepřestupovali přikázání, ale žili spravedlivě, v pokoře a v bázni Boží.“

Po bratrově smrti se stal Petr vládcem muromského knížectví. Bojaři si sice knížete vážili, nicméně byli popichováni svými ženami, jimž vadila kněžna Fevronie, neboť nebyla bojarského původu. Jednoho dne navrhli bojaři kněžně, aby si vzala, co se jí jen zlíbí, jen ať opustí město. Kněžna nezatoužila po ničem, přála si pouze svého manžela. Bojaři se zaradovali, neboť každý tajně toužil po uvolněním knížecím trůnu. Když se Petr dozvěděl, že jej chtějí odloučit od milované ženy,

věrný slibu manželskému, zřekl se bohatství a slávy a rozhodl se, že opustí město společně se svou chotí. Avšak zanedlouho poté, co manželé opustili město, přispěchali za nimi muromští poslové, aby se kníže Petr s blahoslavenou Fevronií vrátil zpátky, neboť se vlády lační bojaři pohádali a navzájem pozabíjeli. Knížecí pár se navrátil zpět a vládl dlouho a šťastně, s láskou, podle Božích přikázání a ozdobený všemi ctnostmi.

Když zestárlí, rozhodli se zbožní Petr a Fevronie přijmout mnišství se jmény David a Eufrosinie. Prosili Boha, aby mohli zemřít ve stejnou chvíli. Rovněž svolali radu města, již požádali, aby byli pochováni ve společném hrobě. Poslední dny před svou smrtí zbožná Fevronie vyšívala postavy svatých na zlatou roušku pro chrám Bohorodice. Když tu kníže Petr nechal vzkázat: „Sestro Eufrosinie, moje duše se už chce odpoutat od těla, ale počkám na tebe, abychom odešli společně!“ Eufrosinie tehdy odpověděla: „Počkej, pane, ještě chvíli, než dovyšívám pro svatý chrám tuto roušku!“ Zanedlouho umírající Petr opět poslal své ženě list se slovy: „Eufrosinie, už jen málo mohu na tebe čekat!“ A napotřetí vzkázal: „Eufrosinie, už musím zemřít a déle už na tebe čekat nemohu!“ Tehdy Fevronie, které zbývaly jen tři stehy, aby došila zlatou roušku, zapíchla jehlu a omotala ji nití. Pak nechala vzkázat Petrovi, že je připravena umřít společně s ním...

Po jejich smrti, k níž došlo ve stejný den a hodinu (25. července 1228), zlí lidé pochovali jejich těla odděleně, avšak následujícího dne jejich svaté ostatky spočívaly – k překvapení všech obyvatel Muromi – již ve společném hrobě, v chrámu Narození Přesv. Bohorodice, jenž byl kdysi pro ně připraven. Lidé se ještě jednou pokusili manžele rozdělit, avšak jejich těla ležela opět v jejich společném hrobě. „Poté se už jejich těl neodvážili dotknout, neboť pochopili, že Petr a Fevronie byli spojeni věrností, která jde až do hrobu a podivuhodnou láskou, která sahá až za hrob. A tak je pochovali do společného hrobu, jak si to Petr a Fevronie kdysi výslovně přáli. Leží tedy v jediném hrobě uvnitř hradeb v hlavním chrámu a z toho hrobu vyzařuje jejich zázračná láska manželská až do dnešních dnů.“

Petr a Fevronie byli kanonizováni a připočtení k zástupu místních svatých na církevním sněmu roku 1547, kdy v čele ruské církve stál metropolita Makárij, jenž také pověřil kněze Jermolaje, aby sestavil hagiografii světců. Památku těchto světců si připomínáme 25. června / 8. července, v den jejich skonu. Svatí Petr a Fevronie představují pravý obraz křesťanského manželství a svými modlitbami posílají své nebeské požehnání zejména těm, kteří se rozhodují pro společný křesťanský život. Roku 1992 se úřady města Muromi rozhodly pro spojení svátku „Dny města“ s dnem proslavení zbožných manželů Petra a Fevronie. Biskup vladimírský a suzdalský při této příležitosti pronesl tato slova: „Právě díky modlitbám Božích světců Petra a Fevronie stojí město Murom. Muromští divotvůrci se před Božím oltářem za nás vždy modlili a přimlouvali. Abychom si v tomto světě vážně uvědomovali základní cíl našeho životního poslání... Není to materiálnost, co povznáší člověka, ale jeho čistota, milosrdenství a láska...“

podle uvedených literárních pramenů připravila Tatiana Fejsaková

Prameny: 1. Mathauserová, S.: Povědky ze staré Rusi, Praha 1984.

2. http://nicbar.narod.ru/petr_fevronya.htm, www.days.ru
a www.eparhia-aratov.ru/txts/holidays/05np/07/0708.html

Modlitba k muromským divotvůrcům a bohobojným knížatům Petru a Fevronii

Velcí služebníci Boží a podivuhodní divotvůrci, bohobojný kníže Petře a kněžno Fevronie! Města Muromi přimluvci a ochránci, za nás všechny u Hospodina horliví přimluvci! K vám se utíkáme a k vám se s pevnou nadějí ve vás modlíme: povzneste za nás hříšné své svaté modlitby k Hospodinu Bohu. Vyproste nám z jeho milosti vše potřebné pro blaho našich těl i duší, viru pravou, naději blahou a lásku neli-coměrnou. Zbožnost neochvějnou, ve skutcích dobrých zdar, pokoj světu, zemi hojnou úrodu, ovzduší dobré a svěží, zdraví našim tělům, spasení duším. Vyproste u Krále Nebeského svaté Církvi a celé zemi naší pokoj, klid, sporádanost a nám všem život zdárný a dobré skonání křesťanské. Ochraňte svou domovinu a všechna města naší země od všelikého zla. Všechn lid pravověrný, jenž k vám přichází a svatým ostatkům vašim se klaní, požehnejte blahodátným působením svých modliteb, všechny jejich prosby jim splňte k dobru. Ó divotvůrci svatí! Nepřezírejte modliteb a proseb našich, jež vám dnes s pohnutím přinášíme, ale buďte vždy našimi zastánci před Hospodinem. Učiňte nás hodnými, abychom vaší pomocí získali věčné spasení a dosáhli království nebeského, abychom mohli oslavovat nevyslovitelnou lidumilnost Otce i Syna i Svatého Ducha, v Trojici uctívaného Boha, na věky věkův. Amen.

Modlitbu a tropar přeložil o.d. Marek Malík

Starec Porfýrios Kavsokalyvita (9. část)

Z poučení starců

„Christos aněsti!“

Dnes mne v mé kelii navštívilo několik mých duchovních dětí, s nimiž jsme společně zazpívali tropar svátku Vzkříšení „Christos aněsti!“ (Kristus vstal z mrtvých). Na závěr jsem jim popřál: „Přeji si, aby vzkříšení našeho Pána Ježíše Krista vzkřísilo v našich duších každý ušlechtilý a krásný pocit. Nechť nás Pán vede, abychom zvítězili nad starým člověkem „s jeho vášněmi a sklony“ (Gal 5,24). To si od nás přeje náš Pán. A právě proto si přejeme, aby nám jeho vzkříšení pomohlo a prospělo v našem zápase, abychom v sobě porazili a usmrtili „starého člověka“ (Řím 6,6), abychom se stali hodnými jeho svaté Církve. Takto se modlíme, aby nám Pán pomohl. Největší zázrak, který Kristus učinil, je jeho Vzkříšení. Nikdy na to nezapomeňme. „Chrónia polla!“ (Mnohá léta!)

Někdo kdysi řekl, že se dnes (v době Paschy) všichni vroucně modlí: země, nebesa, hvězdy, ba i květiny vydávají libou vůni, zurčící říčky, klokotající vody i slavici, kteří si nad nimi prozpěvují, motýlci, kteří létají kolem... všichni zpívají „Christos aněsti!“ A ten člověk se pro tuto myšlenku tak nadchl, že z radosti ze všech sil mocně zvolal: „Christos aněsti!“

Něco podobného jsem zažil i já, když jsem ještě žil na Svaté hoře Athos. Bylo zrovna období Paschy. Vyšplhal jsem časně z rána na vrchol kopce, přímo naproti nejvyššímu pohoří hory Athos, přibližně 800 metrů nad mořem. Měl jsem u sebe Starý zákon a pohlédl jsem na čisté modré nebe nad sebou, na širošíře moře, kterému nebylo konce a na stromy a ptáčky, motýlky a vůbec na všechny krásy přírody kolem sebe a plný nadšení jsem z plna hrdla zavolal: „Christos anésti!“ Jak jsem tato slova dořekl, aniž bych věděl proč, ze vzrušení a nadšení jsem roztáhl ruce a ty zůstaly jako přikované. Zažíval jsem bláznivé nadšení! Otevřel jsem na krátko Starý zákon a mé oči spočinuly na těchto verších knihy Moudrosti (9,1-5):

„Bože našich otců, milosrdný Hospodine, ty jsi učinil všechno svým slovem a ve své moudrosti jsi vytvořil člověka, aby vládl nad tvory, kterým jsi dal vzniknout, a aby spravoval svět ve svatosti a spravedlnosti a konal soud s upřímnou duší, daruj mi moudrost, která sídlí u tvého trůnu, a nevyklučuj mne z počtu těch, kteří ti slouží, vždyť jsem tvůj služebník a syn tvé služebnice, člověk křehký a krátkého věku, který jen málo chápe právo a zákony...“

Oddal jsem se celou duší těmto božským slovům. Plynuły hodiny. Ta slova mne zcela pohltila...

A nyní poslyšte, co dále říká moudrý Šalamoun:

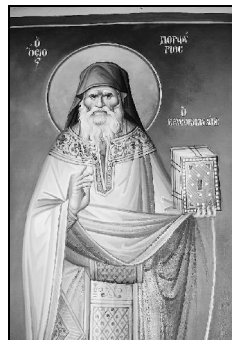
„S tebou je moudrost, která zná tvoje díla a byla při tom, když jsi tvořil svět. Ona ví, co se líbí tvým očím a co je správné podle tvých přikázání. Sešli ji ze svatých nebes, od trůnu své slávy ji posli, aby byla se mnou a pracovala, abych poznal, v čem máš zalíbení. Ona ví všechno a rozumí všemu, rozvážně mne povede v mém konání a zachová mne ve své slávě...“ (Kniha Moudrosti 9,9-11)

Už rozumíte, jaký význam měla pro mne tato slova?

„Ona ví, co se líbí tvým očím...“ a dále „abych poznal, v čem máš zalíbení...“ Hleďte proto právě tyto věci, jimi se sytíte, toužebně je vyhlížíte... Aniž byste to chápali, takto si zamilujete Krista.

(příště pokračování duchovních poučení starce Porfýria)

z kap. „O životě starce Porfýria“ přeložila Stefania Fasouli Dvořáčková

Je lehčí vydržet úder tisíce blesků než spatřit, jak se mírná tvář Hospodina od nás odvrací a jeho klidné oči nestrpí pohled na nás. Milující nelituje, že za urážku milovaného musí vytrpět nějaký trest, ale lituje toho, že ho urazil. Musíme se držet toho, že není těžké trpět muka, ale hřešit. A pokud by nás Bůh nepotrestal, museli bychom sami sebe potrestat za to, že jsme byli natolik nevďeční jeho dobrotě. Pokud milujeme Krista tak, jak máme, budeme trestat za hříchy sami sebe.“

Svatý Jan Zlatoústý

Poučení ctihodného starce Kleopy Ilieho – O Božích zázracích ze světa rostlin a stromů

Právě u rostlin a stromů je tolik patrná podivuhodná různorodost! Je to tak nádherné, žádná slova nemohou bezesbytku popsat tuto rozmanitost! Můžeme například spatřit některé stromy, které dorůstají do velké výše, jako třeba eukalyptus, smrk, cypřiš a jiné. Abychom získali duchovní poučení z tohoto pozorování stromů a jejich výšky, povznesme svou mysl do vyšších řádů našeho života. Představme si ty, kteří jsou duchovně „vzrostlí“ a jejichž mysl se pozvedá od nižší lidské skutečnosti k té vyšší a kteří se nacházejí v duchu, „na nebesích“, jak svědčil velký apoštol Pavel.

Vedle vysokých stromů pak můžeme spatřit i mnoho stromů malých, pod nimiž si lze představit lidi, kteří jsou svými myšlenkami a chováním svázáni s nižšími věcmi. A pokud nám v naší chůzi překáží na cestě trny a keře, nezapomeňme na to, že i náš Spasitel byl také ověnčen trny a v keři se (na Sinaji) zjevil sám Hospodin, což tajemně naznačuje, že cesta k Bohu je plná trnitých pokušení, trápení a námahy. A jestliže u růže vidíme trny, vzpomeňme na prokletí, které vyplývá z osudného přestoupení Božích příkázání v Ráji a současně na slova našeho Stvořitele: „(Země) vydá ti jenom trní a hloží a budeš jíst polní byliny.“ (Gen 3,18)

Rovněž u nižších stromů nalezneme nádherné vlastnosti, například u jasmínu a mnoha jiných. Přemýšlíme přitom o dobrotě a moudrosti našeho Stvořitele, který i malé rostliny ozdobil krásou a všechny je učinil „dobře“: „Bůh viděl, že všechno, co učinil, je velmi dobré. Byl večer a bylo jitro, den šestý.“ (Gen 1,31)

Jindy, když na cestě narazíme na silný strom, jehož větve jsou rozloženy do stran a jehož silný kořen tkví pevně v zemi, takže se nevyvrátí, můžeme si představit člověka, kterého Bůh předurčil k vyšším úřadům a který panuje nad mnoha národy. Nebo přemýšlíme o stromu vyrůstajícím ze středu země, který svou výškou

Z rumunského duchovního odkazu

jakoby dosáhl nebe a svými větvemi až na kraj světa...: „Strom rostl a sílil, až jeho výška sahala k nebi. Bylo jej vidět od samého konce země. Měl nádherné listí a mnoho plodů, byla na něm potrava pro všechny. Polní zvěř pod ním nalézala stín, v jeho větvích bydleli nebesští ptáci a sytilo se z něho všechno tvorstvo. Ve viděních, která mi prošla hlavou na mém lůžku, jsem viděl: Hle, posel, a to svatý, sestupoval z nebe. Mocně volal a nařizoval toto: Skácejte strom! Osekejte mu větve! Otrhejte mu listí! Rozházejte jeho plody! Ať uteče zvěř, která byla pod ním, i ptáci z jeho větví!“ (Dan 4,8-11)

Z těchto vpravdě prorockých slov pro nás vyplývá i poučná výstraha: nezapomínejme na neočekávané „ořezání“, neboť veliká a hrozná je moc Hospodina Boha Všemohoucího...!

Ve velkém lese je mnoho obrovských stromů, které se svou výškou a nádhernými korunami vypínají nad ostatní stromy, jako by nad nimi panovaly. Při pohledu na ně si představujeme mocné panovníky, panující nad národy, a pamatujeme též na slova Knihy Moudrosti, která praví: „Vy, kteří nad národy panujete a jste pyšní mezi národy různých jazyků, mějte se na pozoru, neboť od Hospodina máte svou vládu a sílu od Boha.“

A jestliže vidíme, že některým stromům poté, co je ořezeme, přestanou růst kořeny, nezapomeňme na proroctví krále Davida: „Potomci

jeho z kořene vyťati budou, v druhém koleně nechť bude vyhlazeno jejich jméno..." (Žalm 109,13)

Některé stromy mají velmi tvrdé dřevo, lze mezi ně zahrnout lípu či cedr, zatímco dřevo jiných stromů je měkké až houbovitě – třeba topol či vrba. I v této rozdílnosti lze najít srovnání s lidmi: někteří lidé jsou od přírody velmi silní a stateční, ale jejich srdce je často velmi tvrdé a je těžké je pohnout k soucitu a milosrdenství. Některé lidi jsou naopak přirozeně hodní, milosrdní a vlídní a jejich srdce je snadné přivést k pokoře, pláči a milosrdenství ke všem; tito lidé snáze naleznou pokoj. Při pohledu na jejich život zvoláme: „Blahoslavení lkající, neboť

oni potěšeni budou.“ (Mt 5,4)

A když spatříme v lese starý strom převrácený mohutnými bouřemi, hledíme i v tom poučení, abychom nedůvěřovali svým vlastním silám a naši vlastní moudrosti, neboť toho, kdo věří sám sobě, postihne strašný pád...¹

připravila Alina Buruiana

¹ Srovn. Přísloví (3,34;14,16;28,26;18,12): 1) Vysmívá se posměvačům, pokorným však dává milost; 2) Moudrý se bojí a odvrací se od zlého, kdežto hlupák se vypíná a cítí se v bezpečí; 3) Kdo spoléhá na svůj rozum, je hlupák, ale kdo žije moudře, unikne zlému; 4) Srdce člověka bývá před pádem zpupné, kdežto slávu předchází pokora.

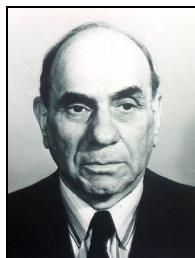
Jak se stát regentem v Trojicko-sergejevské lávře

*Radostné paschální zvolání **Christos voskrese!** se v noci ze 7. na 8. dubna poprvé vyneslo i nad chrámy staroslavné Trojicko-sergejevské lávry. Zářivě rudá bohoslužebná roucha, rytmický zpěv velikonočního troparu, kánonu i stichir, každodenní průvody se čtením Evangelia, hromohlasý hlahol zvonů, ale především neutuchající radost na tvářích mnichů, studentů i příšedších poutníků... ano, takovou atmosférou dýchá monastýr v Sergijevě Posadu u Moskvy po celý Světlý paschální týden. Snad na každém kroku tu cítíš nenávratnost postu, plného mračných pokušení a usilovného sebepřemáhání, a svobodně vdechuješ pročištěný vzduch nového života, obcerstvující vůni duchovního jara – Světlého Kristova Vzkříšení!*

S jásavým entuziasmem vítají Paschu též učitelé a studenti trojické regentské školy. Abychom předešli terminologickému omylu, zastavme se nejprve u samotného slova *regent*. Je utvořeno od latinského slovesa „regere“ (vládnouti, spravovati) a většina z nás si na ně pamatuje z hodin dějepisu: regent se ujímal vlády, pokud země zůstala bez panovníka anebo byl její panovník vlády neschopný, např. pro svou nezletilost. V prostředí pravoslavné Církve nabyl výraz *regent* zcela odlišného významu. Označuje dirigenta-sbormistra, který nevládne ani zemi, ani poddaným, ale „pouze“ hlasivkám zpěváků chrámového pěveckého sboru. Nejde tedy o dobře známého *regenschoriho*? mohou namítnout starší z vás. Ne tak docela: katolický regenschori má kromě sboru na starosti ještě hru na varhany, případně řízení malého orchestru. V pravoslavných chrámech, naproti tomu, zní při bohoslužbách pouze lidský hlas bez hudebního doprovodu, a tak se může pravoslavný *regent* plně soustředit na řízení pěveckého sboru.

Historie Regentské školy při Moskevské duchovní akademii (MDA) – tak zní oficiální název „školy u Trojice“ – se začala psát koncem 60. let: pod hlavičkou MDA tehdy vznikla speciální třída, v níž se začali připravovat dirigenti studentských skupin, zpívajících na bohoslužbách v Pokrovském akademickém chrámu.

První slavnostní promoci regentské třídy v r. 1972 poctil svou přítomností sám ruský patriarcha Pimen a k prvním absolventům patřil současný vysoký hierarcha bulharské církve metropolita Neofyt. Rozhodující roli v počátcích a rozvoji regentského vzdělání v MDA sehrál vynikající církevní dirigent a neúnavný nadšenec regentského díla **N. V. Matvejev**¹ (viz obr.). Protože ve farnostech čekala absolventy většinou práce se smíšenými sbory, byl z výukových důvodů přizván ke spolupráci smíšený sbor Trojicko-sergejevské lávry pod vedením věhlasného archimandrity Matfeje (Mormyla).

Postupem času byla stále silněji pocítována nutnost hudební přípravy ženské části sboru. Již v r. 1983 absolvovala většinou mužskou regentskou třídu skupinka prvních čtyř žen. K rozhodující změně došlo o dva roky později: v r. 1985 byla regentská třída přetvořena v Regentskou školu a drtivou většinu jejích studentů začaly tvořit dívky. Součástí učebních osnov se tehdy stala řada bohosloveckých disciplín, nutných ke všeobecnému církevnímu vzdělání. Sbory regentské školy začaly zpívat na pravidelných bohoslužbách, nejprve v malém Smolenském chrámu, od r. 1992 pak v seminářském chrámu ctih. Jana Klimaka (Lestvičnika), nacházejícím se v někdejší monastýrském hospicu. V r. 1993 bylo čtyřleté studium v regentské škole zkráceno na současné tři roky. Do nového tisíciletí vstoupila škola se snahou o ustavičné zvyšování profesionální hudební přípravy budoucích regentů. Zásahu na tom mají její učitelé, mezi nimiž najdeme mnoholeté pracovníky na poli církevní hudby, kandidáty věd a absolventy špičkových hudebních vysokých škol, a především současný ředitel školy, **archimandrita Makárjij² (Veretennikov)** (viz obr.).

Jaké vyučovací předměty čekají na studenta regentské školy? Z těch bohosloveckých a „literních“ uvedme biblické dějiny, katechezi, morální bohosloví, dějiny ruské církve, liturgiku, církevněslovanský jazyk a základy pedagogiky. Profesionální dirigentské znalosti a návyky získává posluchač studiem hudebních předmětů, které probíhají jak individuálně (sólový zpěv, dirigování a obligátní klavír), tak kolektivně (např. kursy základní teorie hudby, intonace či harmonie). Velké pozornosti se těší také kurs historie a teorie bohoslužebného zpěvu, v němž jsou probírány otázky prvokřesťanské, byzantské a staroruské bohoslužebné praxe, analyzována díla církevních skladatelů apod. Na hodinách a sborových zkouškách si posluchači osvojují systém církevních „hlasů“, „podobnů“ a „raspěvů“ a současně studují náročné skladby všech stylových období pravoslavné církevní hudby. Neoddělitelnou složku přípravy budoucího regenta tvoří jeho aktivní účast na bohoslužbách, ať už v roli zpěváka, dirigenta nebo žalmisty.

¹ Zakladatel regentské třídy Nikolaj Vasiljevič Matvejev (1909-92), dlouholetý sbormistr v moskevském chrámu „Všech skorbjaščich radostě“, známý svou vzorovou interpretací mnoha skladeb pravoslavného duchovního repertoáru.

² Současný ředitel regentské školy archimandrita Makárjij (Veretennikov), profesor MDA, významný církevní historik, autor četných publikací o ruské církvi 16. a 17. století, zejména o metropolitovi Makárjiovi Moskevském.

Za nepsaný vrchol učebního roku je považován tzv. Filaretovský koncert, konaný každoročně 2. prosince, v den svátku sv. metropolity Filareta Moskevského (Drozdova). Jeho důležitost si uvědomují zvláště studenti posledního ročníku, kteří na něm skládají svou absolventskou zkoušku z dirigování sboru. Návčik pečlivě vybraných skladeb pro ženský i smíšený sbor trvá takřka dva měsíce. Samotná zkouška probíhá ve velkém aktovém sále MDA před zraky několika set profesorů a studentů akademie a semináře, regentské a ikonopisné školy, a každý si jistě dokáže představit napětí a bouřlivou vlnu emocí, jež provázejí tuto neopakovatelnou chvíli v životě začínajícího regenta.

Portrét „školy u Trojice“ by ovšem nebyl úplný, kdybychom zapomněli na mimořádné kulturní akce, připravované jejími studenty a pedagogy. Jde zejména o tematické večery, věnované jubileím pravoslavných skladatelů (v posledních letech to byli P. Česnokov, S. Trubačev, A. Archangelskij a A. Kastalskij) či jiným námětům, tak či onak spjatým s Trojicko-sergejevskou lávrrou (zvony na Rusi, ctihodný Sergej Radoněžský atd.). Nefalšovaná slovanská spontaneita a fantazie se bez zábran projevuje při každoroční oslavě svátku ředitele školy 2. února, plné roztomilých scének, lidových písní a básnických výstupů. Ke studiu v regentské škole neodmyslitelně patří i mnohá „poslušenství“, kupř. péče o staré lidi a invalidy v Sergejově Posadu či účast na dobročinných koncertech v různých městech Ruska.

Za takřka čtyřicet let své existence vchovala regentská „škola u Trojice“ kolem 700 regentů, kteří dnes slouží v monastýrech, katedrálách a farních chrámech po celém Rusku, věrně zachovávající moskevské pěvecké tradice. Mezi jejími absolventy, vedle již jmenovaného metropolity Neofyta, se skvějí jména současného biskupa penzenského Filareta (v létech 1982-85 rektora MDA), biskupa barnaulského a altajského Maxima, dlouholetého učitele regentské školy prot. Vladimíra Jangičera či arcidiákona Romana (Tamberga, +1998), známého svou písňovou tvorbou. V jejich stopách kráčí i současných 90 studentů (resp. studentek) regentské školy, kteří do Trojické lávry přijeli z nejrůznějších koutů Ruska a zemí bývalého Sovětského svazu, ale též z Číny, USA, Slovenska a České republiky. Všechny sdružuje touha po duchovním vzdělání a kráse bohoslužby, touha rozšířit jasné světlo Pravoslaví i tam, kde dosud vládne temnota. V jejich každodenním úsilí jim nepřetržitě pomáhá neviditelná ruka a přímluvy svatého zakladatele monastýru, ctihodného Sergeje Radoněžského.

*Jaroslav Černocký
student 3. ročníku Regentské školy při MDA*

„Své dílo nazval Matouš pravdivě evangeliem – poselstvím. Ve skutečnosti zvěstuje všem: nepřátelům, nevědoucím a sedícím v tmách konec trestu, vykoupení, odpuštění hříchů, ospravedlnění, posvěcení a společenství se Synem Božím. Co může překonat takové poselství? Bůh je na zemi, člověk na nebi, vše je obnoveno!

Svatý Jan Zlatoústý

Svátek Kristova narození

Vánoční svátky patří k těm nejvýznamnějším, které nám církevní rok přináší. V tyto dny si připomínáme narození našeho Spasitele a Pána Ježíše Krista. Mnozí je považují za svátky rodiny. Je to jistě pravda, vždyť i v Brně v tento den připomínal chrám jednu velkou rodinu se spoustou dětí.

V sobotu 6. 1. 2007, v předvečer svátku Narození Páně, byly v naplněném chrámu slouženy sváteční bohoslužby velkého povečeří a vánoční jitřní. Jako každoročně přinesli i tento slavný večer brněnští skauti do chrámu betlémské světlo. Od nich je převzal otec Josef a umístil je na svatý oltář, kde hořelo viditelně po celou sváteční dobu. V neděli byla za hojné účasti věřících sloužena slavnostní archijerejská svatá liturgie. Bohoslužby se zúčastnil vладыka Simeon.

Odpoledne téhož dne měli věřící možnost se setkat v Kulturním centru radnice Brno–střed na společném vánočním večeru. Tento večer byl provázen bohatým kulturním programem. V úvodu nám zazpíval chrámový pěvecký sbor tropar svátku Kristova narození a několik koled. Zpěvu koled se následně ujal děti, které navštěvují hodiny výuky náboženství. Pod vedením svých učitelek Tatiány Fejsakové a Milady Kudelové, za kytarového doprovodu Jaroslava Černockého a pěvecké podpory Petra Křížka zazpívaly s chutí celému sálu. Ve zpěvu je vystřídal mužský chrámový sbor, který dodal svým důstojným přednesem večeru patřičné vážnosti. Následovalo vystoupení klavíristů ze Svatováclavské hudební školy a také vystoupení flétnového kvinteta. Na pořad se tak dostalo několik brilantně provedených klasických skladeb. Vystoupení řeckého tanečního souboru Lycea Řekyň v Brně bylo doprovázeno autentickým zpěvem tanečníků. Kulturní program zakončil chrámový sbor. Poté otec diakon Marek obdaroval každé dítě malým dárkem. Následovalo neformální pohoštění.

Zájem o dění v naší farnosti projevily letos také četné sdělovací prostředky. Vánoční reportáže z chrámu svatého Václava v Brně byly publikovány v denících Právo, Mladá Fronta Dnes, Rovnost a ve zpravodajství České televize a televize Prima. Bohatá fotografická příloha je vystavena také na našich internetových stránkách.

Svátek Zjevení Páně – Křest Páně v Jordánu

Ve čtvrtek 19. ledna naše farnost opět oslavila jeden z dvanácti nejdůležitějších svátků roku – Křest Páně. Touto významnou událostí také skončilo vánoční období. V předvečer svátku, obdobně jako před Vánocemi, proběhlo velké povečeří. V samotný den Křtu Páně pak jitřní a svatá liturgie. Po svaté liturgii následovalo velké svěcení vody v několika objemných nádobách. Z nich si po obřadu věřící odnášeli svěcenou vodu do svých domovů. V následujícím týdnu také otec Josef spolu s otcem diakonem Markem navštěvovali své farníky, aby jim vysvětili jejich příbytky. Voda svěcená v tento den představuje pro pravoslavné křesťany blahodárnou tekutinu, kterou užívají k uchování svého zdraví i k duchovnímu prospěchu.

Svatba Jaroslava Černockého a Xenie Založeny

S radostí vám oznamujeme, že dne 28. ledna 2007 přijali naši sbormistři Jaroslav Černocký a Xenie Založena svatou tajinu manželství. Novomanželům přejeme hojné boží požehnání na společné cestě životem a také úspěšné dokončení studií na Moskevské duchovní akademii. Na brzké shledání zpět v České republice se těší věřící brněnské farnosti.

Velký kánon sv. Ondřeje Krétského

Začátek čtyřicetidenního Velkého postu je v pravoslavné tradici neodmyslitelně spojen s bohoslužbami velkého povečeří. I tento rok jsme první dny Velkého postu (19. – 22. 2007), při nichž byl čten Velký kajicný kánon sv. Ondřeje Krétského, vstoupili do mlčenlivého prostředí neosvětleného chrámu, jehož temnotu prozařovalo jen několik svíc. I tento rok jsme se mohli svými myšlenkami a srdcem ponořit do dojemné četby tmavě oděného kněze, pravidelně přerušované sborovým přípěvem „Smiluj se nade mnou, Bože“ a doprovázené hlubokými, zemními poklonami věřících. Vznešené obrazy Velkého kajicného kánonu nám odkrývají pravý smysl sv. Čtyřicátnice a ukazují nám cestu hlubokého pokání a probuzení z duchovního spánku, po němž následuje slavné Vzkříšení.

Svěcení domovního chrámu v obci Radechov na západní Ukrajině

18. 2. 2007 byl na Ukrajině ve Lvovské eparchii ve městě Radechov vysvěcen domovní chrám Záštity Přesvaté Bohorodice, který zbudoval dlouholetý člen naší církevní obce Igor Smal-Stotskyj. Igor je našim věřícím dobře znám mimo jiné i jako člen redakční rady Dobrého Pastýře, který začal v roce 1998 navštěvovat místní pravoslavný chrám, kde se mu velmi zalíbilo. Igor, od dětství vychovávaný v řecko-katolické víře, ušel pod vedením otce Jozefa Fejsaka, duchovního správce naší farnosti, první kroky svého nového života pravoslavného křesťana. Velkou roli při osvojení základů víry hrála pro Igora také Počájevská lavra, kterou pravidelně navštěvuje. Počájevský schiarchimandrita Lazar přijal jeho první zpověď. V roce 2000 vykonal s pomocí otce Jozefa pouť na Svatou horu Athos. V dalším roce přivezl otec Jozef z pouti po Svaté Zemi z hory Tábor základní kámen, který zdejší mniši požehnali pro chrám Proměnění Páně. Ten má být podle Igorových záměrů již klasickou stavbou.

V neděli 18. února byl ale vysvěcen jiný chrám, zasvěcený Záštitě Přesvaté Bohorodice. Kvůli složité politické situaci na Ukrajině je to chrám domovní. Během posledních patnácti let totiž nebyl, a ani nesměl v Radechově vzniknout jediný chrám kanonické Ukrajinské pravoslavné církve. Tento je tedy prvním. Domovní chrám slavnostně vysvětil arcibiskup Lvovský a haličský Augustin. Spolu s ním sloužili duchovní eparchie a slavnosti se zúčastnil také duchovní správce chrámu sv. Václava v Brně, díky jehož velké pomoci byl chrám postaven. Přijeli i další hosté z České republiky.

Arcibiskup Augustin zdůraznil, že poprvé světí domovní chrám, který byl podle vzoru dárných zbožných kníží zbudován dříve než vlastní příbytek stavebníka. Metropolitai kyjevský a celé Ukrajiny Vladimír věnoval chrámu svaté evangelium s požehnáním.

„Jsem s dnešním dnem spokojený,“ rozdělil se o svou radost Igor Smal-Stotskyj. „Velká Boží milost sestoupila na náš radechovský kraj, kde mnoho let nebyl kanonický pravoslavný chrám, a tedy ani možnost přednést Bohu své modlitby.“

„Brněnští farníci materiálně pomohli se stavbou chrámu a svou přítomností na slavnosti potvrdili, že si váží svých bratrů a sester z Ukrajiny, kteří jsou stejné víry,“ dodává místní tisk. (O celé události se můžete dočíst také na: <http://orthodoxy.org.ua/uk/node/6049>).

XII. sněm Pravoslavné církve v Českých zemích a na Slovensku

XII. Sněm jemuž předsedal Jeho Blaženost ThDr. Kryštof, arcibiskup pražský, metropolita Pravoslavné církve v Českých zemích a na Slovensku, se uskutečnil ve dnech 8. – 9. 3. 2007 v Prešově. Hlavní témata příspěvků a diskuzí se týkala úlohy a stavu pravoslavné církve na

prahu třetího tisíciletí. Nicméně diskuze se dotkla také aktuálních a konkrétních otázek života naší místní církve. Atmosféra jednání byla naplněna duchem vzájemné lásky, pochopení a jednoty. Každý den sněmu byl uvozen a zakončen bohoslužbou a každé jednání společnou modlitbou rukojících. Jako účastníka mě velmi mile překvapila vysoká úroveň bohoslužebného života v prešovských chrámech, zvláště krásný a důstojný lidový zpěv. Pro delegáty bylo také v kněžském semináři Prešovské bohoslovecké fakulty připravováno vynikající postní jídlo. Sněm přijal několik usnesení, týkajících se především dalšího konkrétního způsobu provádění misie v prostředí České a Slovenské republiky.

Pro následující sněm účastníci zvolili jako hlavní téma „Poslání a úloha křesťanské rodiny v církvi a společnosti“. Nutno podotknout, že sněm je podle naší církevní ústavy nejvyšším věroučným, ústavodárným, správním a církevně kanonickým orgánem církve.

Aktuality připravil Jan Zbyněk Zavřel

Po pravoslavných stopách rakouské metropole

(ze studijní cesty posluchačů Detašovaného pracoviště PBF PU do Vídně)

Ve dnech 2. – 4. 3. 2007 pořádalo olomoucké Detašované pracoviště Pravoslavné bohoslovecké fakulty v Prešově (DP PBF) studijní cestu do Vídně. Byla určena pro posluchače 3. ročníku a zúčastnilo se jí 10 osob včetně pani Mgr. E. Rollerové, profesorky církevněslovenského jazyka. Cílem studijní cesty, kterou zorganizoval jerej Alexander Lapin, bylo seznámit se s životem různých národních pravoslavných obcí působících ve Vídni, jakož i navázat osobní kontakty s místními duchovními a věřícími.

Hned po příjezdu v pátek večer se účastníci dostavili do nově postaveného chrámu sv. apoštola Ondřeje Prvozvaného, náležejícího rumunské pravoslavné církvi, který se nachází v 11. okrese města Vídně, kde krátce předtím proběhla svatá tajna Pomazání nemocných. V tiché večerní atmosféře, pod překrásnými, ještě ne zcela dokončenými freskami a za zvuku reprodukováných rumunských monastýrských zpěvů zde trpělivě čekalo na svatou tajnu zpovědi asi dvacet věřících.

Na druhý den navštívili účastníci studijní cesty řecký chrám Svaté Trojice, který se nachází v samotném centru města. Byl vystavěn

na konci 18. stol. a patří k nejstarším chrámům řecké diaspory. V chrámu se právě konala liturgie a panychida. Sloužil sám přeosvěcený metropolita Michael (Staikos) v přítomnosti žalmisty a dvou věřících. Po bohoslužbě požehnal věřícím vладыka Michael, který je jako archierej Konstantinopolského patriarchátu i předním představitelem všech pravoslavných křesťanů v Rakousku. Vладыka pozdravil naše studenty a poukázal na důležitost úlohy, kterou má Pravoslavi v dnešní Evropě plnit. Řekl také, že dobře zná naši pravoslavnou fakultu v Prešově a velmi si váží činnosti jejího Detašovaného pracoviště v Olomouci, jehož práce zdaleka není snadná. Poukázal také na to, že při vši vědeckosti je důležité, aby pravoslavná teologie vždy vycházela z církevního života, a tím působila pro blaho Církve. Po vладыkově požehnání si studenti prohlédli prostory farní školy, nejstarší řecké školy v diaspoře, ve které se učí na 260 dětí. Výuka je zde vedena dvakrát týdně jako doplněk normální školní docházky na rakouských základních školách a gymnáziích. Vyučuje se zde pravoslavné náboženství, řecký jazyk a řecké dějiny. Navíc je zde umístěna i řecká pravoslavná mateřská škola. Závěrem návštěvy

řecké metropole ve Vídni měli studenti příležitost shlédnout i její historické reprezentační prostory.

Nedaleko od chrámu Svaté Trojice stojí další řecký chrám, zasvěcený sv. Jiří, který nese název "griechisch-orientalisch" na rozdíl od chrámu Svaté Trojice, který je označen jako „griechisch-orthodox“, a to přesto, že v obou chrámech dnes sídlí jedna a tatáž církevní obec. Je to dáno tím, že chrám sv. Jiří byl původně určen pro občany Turecké říše, zatímco chrám Svaté Trojice založili (řečtí) občané Rakouska-Uherska.

Cestou dále studenti zavítali i do gotické katedrály sv. Štěpána, která patří k dominantám města a v níž jsou uloženy ostatky prvomučedníka Štěpána. K polednímu očekával skupinu našich studentů protojerej Ivan Petkin, duchovní správce bulharské pravoslavné církevní obce ve Vídni. V nevelkém, ale o to útulnějším nově zbudovaném chrámu, zasvěceném svatému Ivanu Rílskému, nám otec Ivan řekl pár slov o bulharské církevní obci. Za poslední léta se počet bulharských věřících v Rakousku zvýšil z 5 na více než 37 tisíc. Proto je nutno hledat možnosti pro výstavbu nového chrámu. O své osobě řekl otec Ivan, že vystudoval pravoslavné bohosloví na Sofijské univerzitě s titulem magistra teologie a jako kněz působí ve Vídni již 18 let. Nedostává žádný státní plat a jeho obec může přispívat nanejvýš malou částí na jeho výdaje spojené s prací kněze. Proto musí jako každý jiný vykonávat navíc občanské povolání na plný úvazek. On i jeho žena věnují každou svou volnou chvíli Církvi. Přes to všechno, jak

řekl otec Ivan, neměnil by, a kdyby se znovu narodil, opět by se stal knězem. Práce v Církvi je pro něj velkou radostí a naplněním. Bulharská církevní obec má překrásný pěvecký sbor asi dvaceti mladých lidí a vydává rovněž farní časopis s více než patnáctiletou tradicí (je rozesílán do mnoha zemí světa).

Naše další cesta nás zavedla přes Císařský hrad (Hofburg) a náměstí Hrdinů (Heldenplatz) až k domovní kapli rumunské církevní obce, která se nachází v jednom z honosných domů za Hradním divadlem (Burghtheater). Kaple je zasvěcena svátku Vzkříšení a je sídlem rumunské farnosti už téměř 200 let. To, co nás zde očekávalo, bylo víc než překvapivé. Měla se zde konat svatá tajina křtu a kaple byla přeplněna věřícími, hosty a hlavně dětmi. Hned při našem příchodu pozval otec Nicolae Dura oba naše duchovní, otce Nikolaje Popova a otce Alexandra Lapina, aby sloužili spolu s ním. Obzvláště a soustředěně (v chrámu bylo hodně nepravoslavných) pak otec Nicolae vysvětloval každý úkon svaté tajiny, aby každý, i jinoslavný, pochopil význam a hloubku této posvátné události. I přes temperament dětí a všeobecný hluk bylo vše naplněno blahodati a povědomím přítomnosti Ducha Svatého, což zanechalo nejen v nás, pravoslavných poutnicích, ale i v srdcích dalších věřících a hostů hluboký dojem. Po křtu nám otec Nicolae, mimo jiné „doktor teologie“, řekl pár slov o sobě, o svých studiích a farnosti, kterou vede. Za zmínku stojí i fakt, že se pravoslavným v Rakousku podařilo v nedávné době prosadit ustanovení školního inspektorátu, který koordinuje činnost více než sta učitelů pravoslavného náboženství působících na nejrůznějších veřejných školách země, a to nezávisle na národnostní denominaci.

Naším dalším cílem se stal chrám sv. Savy Srbského v ulici Veithgasse ve 3. městském okrese. Zde, v této historické budově, z níž byly kdysi spravovány i pravoslavné církevní obce v našich zemích, nás mile uvítal otec Petar Pantič. Krátce pojednal o historii chrámu a nastínil život srbských křesťanů, kterých je jen ve Vídni mezi 100 až 150 tisíci. Srbové tak tvoří nejpočetnější skupinu pravoslavných věřících v rakouské metropoli. I otec Petar, který uměl ob-

Srbský chrám sv. Savy

stojně rusky, poukázal na důležitost Pravoslavi bez rozdílu národností a států. Jako i v jiných pravoslavných chrámech i zde byla atmosféra velmi srdečná a loučení s milým duchovním nebylo pro účastníky studijní cesty nijak lehké.

Dalším bodem našeho sobotního programu byla návštěva ikonopisecké dílny otce Chrysostoma Pjinenburga, Holandřana a mitroforního protojereje ruské pravoslavné církve. Otec Chrysostom působí jako umělecký specialista na starožitnosti a ikonografii a vede ikonopiseckou školu. Sám, již od svých 18 let, píše ikony, a to především v ruském stylu různých epoch (jen pro zajímavost: na vytvoření jedné ikony nevelkého rozměru je zapotřebí nejméně 40 pracovních hodin). Nedaleký ruský pravoslavný chrám sv. Nikolaje byl postaven na konci 18. století a již tehdy se nacházel na území ruského velvyslanectví. Samotná katedrála je pozoruhodných rozměrů a architekturou připomíná chrám sv. Vasilu Blaženého v Moskvě. Historie chrámu odráží nejnovější dějiny ruské církve. V meziválečném období byl chrám na delší dobu uzavřen a mělo zde být dokonce zřízeno baletní studio. Na konci války byl chrám poškozen bombou. Dnes se provádí jeho generální rekonstrukce. Celý večer zakončilo překrásné všenoční bdění v dolním chrámu katedrály, zasvěceném sv. knížeti Alexandru Něvskému. Spolu s otcem Chrysostomem sloužil i duchovní správce chrámu protojerej Vladimir Tyščuk a archimandrita Georgij (Vostrel).

Cestou zpátky do hotelu, na stanici metra, se naši studenti zcela náhodou setkali s přeosvěceným vladykou Ilarionem, ruským biskupem, který se právě vracel ze zahraniční cesty. Krátké setkání bylo velmi srdečné, vladyka všem požehnal a radoval se spolu s námi z milého setkání (jak je patrné, nic náhodného se neděje).

Nedělní den byl ve znamení svaté liturgie. Jedna část výpravy pod vedením otce Nikolaje Popova navštívila bulharský chrám svatého Iva na Rílského, druhá část s otcem Alexandrem pak zamířila do rumunského chrámu sv. Ondřeje Prvozvaného, v níž sloužil svatou liturgii přeosvěcený vladyka Andrei, arcibiskup města Alba Julia. Po liturgii vladyka požehnal našim studentům na zpáteční cestu a zároveň poukázal na odpovědnost pravoslavných křesťanů v dnešní době a vzpomněl na slova významného rumunského starce: „*Dnešní člověk by si měl uvědomit svou podstatu. My ale víme, že podstata člověka je obsažena v Pravoslaví.*“

Tak proběhla krátká studijní cesta po pravoslavné Vídni. Zbývá už jen poděkovat hostitelům, archijerejům a duchovním místním pravoslavných církví působících ve Vídni. Dej Bůh, aby Pravoslaví vzkvétalo ke slávě Boží.

jerej Alexander Lapin, Vídeň (4. 3. 2007)

*pro potřeby rubriky „Aktuality z pravoslaví“
redakčně upravil a zkrátil Michal Dvořáček*

Aktivní hlásání evangelia neznamená, že je budeme druhým vnučovat. Právě tím se liší pravoslavní kazatelé od sektářských, kteří se k lidem cpou dveřmi i oknem. Kázání, to nejsou jen slova, ale i skutky, jednání, způsob života. Člověk je obrazem Božím. Sám hledá spásu, smysl své existence. Pravoslavný kazatel není agitátorem ani propagandistou, ale pomocníkem, který druhému pomáhá na cestě do chrámu a k Bohu. Pravoslavné kázání proto z principu nemůže být agresivní. Aktivnější ano, ne však odtržené od praxe. Svědectvím pravoslavného kazatele je celý jeho život.

Metropolita kyjevský a celé Ukrajiny Vladimír

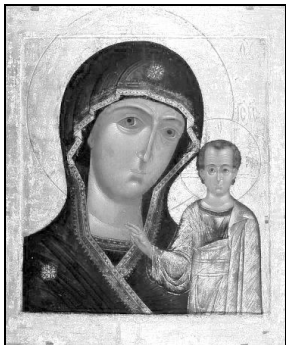
Záchrana Ruska mocí Přesvaté Bohorodice

Neznámý svět víry

Mám doma ikonu Přesv. Bohorodice Kazaňské, dárek, který má pro mne velkou cenu. V těžkých chvílích jsem se před ní modlil a prosil. Ve chvílích radosti jsem se naopak těšil z její pomoci a vzpomínal s vděčností na svého kmotra, který mi ji daroval. Chtěl jsem se o této ikoně dozvědět více, a tak jsem začal pátrat. Velmi mne potěšilo, když jsem se dozvěděl, jak mnoho zázraků Přesvatá Bohorodice skrze tuto ikonu učinila...

Při pátrání po zázracích ikony Bohorodice Kazaňské mne obzvláště zaujalo jedno období z 2. světové války, kdy Přesv. Bohorodice skrze svou kazaňskou ikonu projevila nejen svoji blahodárnou moc, ale i nesmírnou milost. Svými zázraky totiž ochraňovala nejen své věrné, ale i nehodný lid, který tolikrát zapomínal na Boha a často dokonce ani o pomoc nežádal, neboť plamen své víry v Boha snad již zcela uhasil. Přesvatá Bohorodice však svůj ruský lid nikdy neopustila a milostivě jej dál ochraňovala právě v dobách nejtěžších.

Z těchto historických faktů jsem pochopil i já, a vlastně našel odpověď na to, proč i modlitby mě hříšného byly tolikrát vyslyšeny.

2. světová válka smetla ze země mnoho lidí a zničila spoustu států. Rusko však vydrželo. Snad právě proto, že uposlechlo poselství antiochijského metropolitely Eliáše, který toto poselství obdržel po několikaletých modlitbách k Bohu a k Přesv. Bohorodici. Sovětská vláda jeho rady uposlechla.

Jednou z rozhodujících bitev 2. světové války byla bitva o Leningrad. Toto město mělo podle poselství Přesvaté Bohorodice, jak jej ruskému lidu tlumočil vladyka Eliáš, padnout do rukou nepřítele. Pro jeho záchranu byla tedy vynesena ikona Matky Boží „Kazaňskaja“ a věřící ji nesli v průvodu kolem města.

A skutečně, přes hroznou situaci byl Leningrad nakonec uchráněn a nepřítel do tohoto města nevstoupil, ani přesto, že o to po více než devět set dní usiloval... Zničující blokáda Leningradu byla nakonec prolomena v den svatě a apoštolům rovně Niny, světitelky Gruzie (14./ 27.1.).

Potom začala pouť ikony po celém Rusku, a hlavně po těch místech, kde bylo potřeba zvrátit hroznou vojenskou situaci. Podle poselství vladyky Eliáše bylo pro záchranu Ruska nutné uhájit Stalingrad. A ten stejně jako Leningrad s pomocí Bohorodice nikdy nepadl.

Působivý je rovněž případ z osvobozovacích akcí pevnosti Königsberg. Tam byla německá vojska dobře opevněna a tuto starou pevnost nechtěla sovětským vojákům za žádnou cenu vydat. Sovětská vojska už byla z dobývání vysílena a oproti silným fašistům téměř bezmocná. V této těžké chvíli přijel za vojáky na podporu velitel fronty a s ním i duchovní s ikonami. Válkou zhrublí vojáci nevěřili, že by toto mohlo zvrátit výsledek boje a nemístně žertovali. Velitel fronty však vydal rozkaz, aby všichni stáli se sejmutými čepicemi po dobu, kdy kněží sloužili mole-

ben k Přesv. Bohorodici. Po skončení modliteb vzali kněží ikony a hrdě, vzpřímeně odešli k přední linii vstříc nepříteli. Přímou proti nepřátelské palbě. Všichni vojáci, kteří se ještě před chvílí posmívali, nechápavě kroutili hlavami a považovali toto jednání za sebevražedné. Duchovní na nic nedbali a postupovali klidně dál. Najednou všechna palba utichla. Ve stejném okamžiku byl dán rozkaz k útoku, v němž Sověti pevnost Königsberg vítězně dobyli. Zajetí fašisté později vypovídali, že těsně před útokem viděli na obloze zjevení Bohorodice a že všem německým vojákům nevysvětlitelně selhaly zbraně... Během této události mnoho Němců pochopilo, kdo je na straně Ruska, a v hrůze proto padali na kolena...

Další zajímavá shoda okolností, chcete-li. Kyjev, považovaný za matku ruských měst, byl osvobozen v den, kdy se slaví svátek ikony Přesv. Bohorodice Kazaňské.

Dle mého názoru by bylo zajisté hloupé vidět v těchto „zásazích shůry“ pouhé náhody a nepoučit se z historie. Jaké důkazy ještě potřebujeme, abychom si přiznali, že vlastně všeho se nám dostává jedině díky nekonečné milosti našeho Boha, který se znovu a znovu slitovává nad našimi poklesky a ve své dobrotě nám odpouští. To se děje, jak my pravoslavní věřící věříme, velmi často též na přímlyvy Přesvaté Bohorodice, která za nás Boha prosí, i když my, hříšní, prosit zapomínáme...

připravil David Sýkora

Slzy Bohorodice

Někteří z chilendarských mnichů mají jako svou rukodělnou práci, nebo výrobu brojanic z bobulek rostliny, která se v srbsčině nazývá „slzy Bohorodice“ (*brojanice je srbský název pro modlitební provázek, na němž jsou buď ozdobné uzlíky nebo korálky; název vychází ze slova brojit, tj. počítat*). K těmto brojanicím ještě přidávají malý papírek s pověstí o tom, jak vlastně vznikly:

Podle pověstí tato rostlina vyrostla u ukřižovaného Krista ze slz Bohorodice, které padaly na zem. Kdysi dávno žil jeden mnich, který byl velmi smutný z toho, že se nemohl naučit plést brojanice. Tehdy se mu zjevila Přesvatá Panna a zeptala se jej: „Proč jsi smutný, mé dítě?“ a on odpověděl: „Nemohu se naučit plést brojanice.“ Tehdy mu Matka Boží darovala semínka této rostliny se slovy: „Vezmi tyto moje slzy, pěstuj je a dělej z nich brojanice a neustále v modlitbě opakuj: ‚Pane Ježíši Kriste, smiluj se nade mnou‘ a ‚Přesvatá Bohorodice, spasíš nás.‘“

Poznámka:

Slzy Bohorodice – **klokoč zpeřený** (*Staphylea pinnata*), je dekorativní keř nebo stromek z čeledi klokočkovitých. České slovo klokoč se odvozuje od slova klokotati, protože zralé tobolek chřestí – klokotají. Plodem jsou tobolek s nadmutými pouzdry, světle zelené, semena kulovitá, s tvrdým lesklým oplodím (klokoči).

podle knihy „Мале приче великих духовника Трпљење Мајке Божије“ (Jeromonaх Никодим Богосављевић) připravil o. d. Marek Malík

Duchovní besedy a poučení starce Antonije

Člověk a Boží stvoření

Osudy světa

„Otče Antoniji,“ začal jsem, „a jak je to s proroctvími o obnovení ruské monarchie, s dobou pozdvižení Ruska?“

„Duše moje, už jsem ti říkal,“ odpověděl starce, „že osudy světa může znát jenom sám Všemohoucí. Mně bylo dáno vidět nebezpečí posledních časů a to, jak dosáhnout spásy, a o tom mluvím. Stejně – bude monarchie, nebude monarchie – proč o tom máme vést spor a jak to souvisí se spásou? Já to vidím tak: Dejme tomu, že se monarchie obnoví. A co, všichni lidé půjdou do chrámů, začnou dodržovat skutečně duchovní půst, zachovávat čistotu, budou se učit milovat bližního?! Samozřejmě, obnovení monarchie se může stát dlouho očekávaným deštěm po strašném suchu. Ale po takových projevech milosti Boží se na zemi rychle, velmi rychle, objevuje plevel, který pečlivý zemědělec vypaluje. Takže i s monarchií musíme být bdělí, aby v našich řadách nevyrostlo tolik plevelu, že dobrá sadba ctností předků vůbec nebude mít místo.“

Není potřeba si nějak zvlášť dělat starosti – podívej se, kolik světců zazářilo v různých dobách, od časů kázání apoštolských. A nejvíc v dobách pronásledování: zástupy mučedníků, vyznavačů, apologetů (obránců víry). My vyznáváme, že Církev pozemská je Církví bojující, ale chceme ji vidět vítěznou. Tak je to přece pohodlnější: od vládců jakés takés uznání, od bohatých pár drobných. Bohoslužby vykonávej rádně, a lidé tě nenechají na holičkách. Nakonec, lid je u nás tak dobrosrdečný, že ani nedbalého nenechá o hladu.“

„Otče Antoniji,“ naléhal jsem, „ale stejně, co bude s naší zemí, s pravoslavnou Rusí?“

„Ale, můj milý, tohle bylo důležité dřív než teď, na konci časů! Teď je o moc důležitější, kde se dá lépe spasit,“ řekl starce s jakýmsi zármutkem. „Pamatuj si, duše moje, ty nejhorší věci Pán obrací k naší větší radosti a užitku. Tvůj táta je rodem z Ruska?“

„Ano,“ odpověděl jsem, „z Tverské gubernie.“

„Dávno jsi tam nebyl?“ zase se zeptal starce.

„Nějakých dvacet let, otče Antoniji,“ odpověděl jsem mu, „a co bych tam taky dělal, vesnice zarostla lesem, dokonce dojít se k ní od nádraží nedá. Je to deset kilometrů, ale horších než u nás sto. Všechny vesnice a osady vymřely, země se pokryla neprostupným mlázím a bažinami. Není tam život!“

„Co myslíš,“ pokračoval otec Antonij, „proč Hospodin dopouští podobné věci? Tverská gubernie, to je přece vodní zdroj nejen pro celé Rusko, ale i pro velkou část Evropy. A Polesí, uzamčené pro lidi jedem Černobyľu? To je přece taky vodní zdroj?“

„Nevím, otče Antoniji, tohle asi Hospodin dopouští za naše hříchy,“ řekl jsem nepřesvědčeně.

„Za hříchy, za hříchy, ale ne bez prozřetelnosti, s úmyslem umožnit nám spásu,“ pousmál se starce. „Jsou to místa pro spasení! Nebeský otec nás trestá za to, že se spoléháme na svůj pyšný rozum, ale zachovává nám pustinu s vodními zdroji, neboť vyprahlost v posledních časech, žízeň, nebude jen duchovní. Žízeň bude i obyčejná, tělesná, lidská. Tak, řekneme, že teď se ti zachtělo pít; jak utišíš žízeň bez vody z vodovodu nebo téhle v lahvích? Nijak! Protože voda není. Napiješ se z říčky nebo z rybníka – a otrávíš se. Ve městech vůbec nezůstaly studny, a voda ve většině z nich stejně není lepší než říční. To je jedna věc.

A teď druhá. V lágru se mnou seděl jeden z bývalých partyzánů z těch míst, vyprávěl příběhy z jejich bojových operací, a že partyzánská základna byla v lese. Právě les byl útočištěm statečných obránců vlasti, jejich úkrytem, možností uchovat proviant a zbraně bez obav z německého šacování ve městě. Partyzáni totiž žili mezi lidmi a pracovali hlavně na železnici. A tenhle bývalý partyzán seděl víš za co? Většina jeho kamarádů zahynula, někdo zradil, a on přežil v lese těžké časy. Přišli naši – zrádci, tak tak že ho nezastřelili. Ještě že se mu podařilo uchovat nějaké dokumenty, nakonec dostal dvacet let lágru. Ale nepřežil, křivda ho zlomila, sešel. A byl to úžasný člověk!

Já sám, když jsem se vrátil a lidé mě přivedli do jakž takž normálního stavu, jsem měl možnost jezdit po kraji a podle příkazů jsem obstarával dřevo a uhlí pro kotelnu. Jezdím, dívám se, a lesy nikde! Ptám se: ‚Kde jsou? Říkali, že tu byl les.‘ Odpovídají: ‚Vykáceli je pro blaho národního hospodářství!‘ A říkají to hrdě, jako kdyby vykonali nějaký vznešený čin. Na stavební materiál se kácí les všude – jsou v tom peníze, pořád stejný hlad po bohatství a stejná neuměřenost. A pak se země změní v mokřinu, Hospodin daruje mlázi, a pravoslavná duše se bude mít kde spásit. V mlázi rostou lesní plody a víc hub než ve starém lese a člověka tam není tak snadné najít. Proto se tyhle kraje stávají divočinou, novou pouští, budoucím útočištěm pro všechny, kdo nechtějí ďáblový opratě. Ani družici je nenajdeš, když nemají pekelné číslování a když zahodili oceňované pasy.“

„Počkejte, otče,“ přerušuji starce, „a jak to souvisí s pasy, jak se člověk může obejít bez pasu, když dnes ověřují jeho totožnost i na nádraží, ani lístek si bez něj nekoupíš?!“

„A na co potřebuješ lístek, duše moje?“ pousmál se otec Antonij, „na co se potřebuješ vozit? Kam chceš jezdit v Antikristově době?“

„Aha, nemluvíte o dnešku,“ trochu rozpačitě jsem promluvil, „a potom, to je pochopitelné.“

„Tak a tak,“ pokračoval starce, „všichni si zvykli vozit se a pobíhat z místa na místo, ale málokdo klečet na kolenou v modlitbě!

Není to prospěšné, vůbec! Tenhle shon a přemísťování rozrušuje duchovní pokoj, vyvádí ze stavu pokoje a rozjímání. Kdo sebou mele dopředu dozadu, točí se, dupe, pořád se pohybuje? Běsi! A my se jim svým spěchem podobáme. Blahoslavený pastýř, metropolita Jan viděl tanečníky v podobě běsů. Tím spíš dnes – klid v sobě nemají kromě šilených tanečníků ani obyčejní lidé.

(dokončení Besedy na téma „Osudy světa“ v příštím čísle)

*z ruské knihy „Duchovnyje besedy i nastavenija starca Antonija“
o. Alexandra Krasnova vybral a přeložil Petr Křížek*

Obrácení toku řeky Jordán

Zázračné přírodní úkazy ve dnech křesťanských svátků svědčí o tom, že se celý svět raduje z Krista spolu s lidmi, řekl jeden z mluvčích moskevského patriarchátu otec Michail Prokopenko. „To, co Kristus vykonal pro spásu člověka, nejvyššího Božího stvoření, má obrovský význam pro celý svět včetně stvoření neživého, včetně přírodních živlů,“ řekl otec Michail. Podle jeho slov „je naprosto přirozené, že se můžeme setkat s různými přírodními znameními spojenými s určitým svátkem. Vždyť u Boha, který stvořil svět z ničeho, není nic nemožné.“ „Tak jako na Vánoce nebe i země oslavují novorozeného Božího Syna, tak i ve svátek Křtu Páně je celý svět, zejména pak vodní živel, posvěcen tím, že Kristus sestupuje do vod Jordánu. Bůh přikazuje vodám, aby se radovaly ze Spasitele přijímajícího křest.“ V den svátku Křtu Páně podle starého stylu světí vody Jordánu sám jeruzalémský patriarcha. Podle mnoha svědectví se poté voda v Jordánu zvlíná a po určitou dobu teče opačným směrem. Představitel ruské pravoslavné církve vyzval věřící, aby v první řadě pamatovali na duchovní význam svátku a „radovali se ze spásy, jež nám byla dána, z blahodati Boží, která je nám udělována v tajině křtu, otevírající člověku život v Kristu.“ Bez této blahodati nemají žádná, dokonce ani ta nejpodivuhodnější znamení a zázraky pro lidi žádný význam a mohou je dokonce přivést k pověrám. Ve sváteční dny musíme v modlitbách přemýšlet o událostech posvátné historie, s nimiž je spojen konkrétní svátek. V daném případě se jedná o zjevení Boží Trojice. „Lidé uslyšeli z nebe hlas Boha Otce, který vydal svědectví o Synu Božím, přijímajícím křest v Jordánu, a uviděli Ducha Svátého, který v podobě holubice sešel na Krista,“ řekl otec Michail.

Aktuality

z pravoslavného světa

Zpráva z Číny

Podle vědeckých pracovníků Šanghajske univerzity se během posledních dvou let počet křesťanů v Číně zvýšil z 16 milionů na 40 milionů. Vědci se domnívají, že je celkový počet věřících v Číně třikrát vyšší než uvádějí oficiální údaje. Za věřící se podle nich pokládá kolem 300 milionů Číňanů. Podle statistiky je to jen 100 milionů obyvatel. Sociologický průzkum, kterého se zúčastnilo 4500 lidí, prokázal, že 31,4 % Číňanů jsou stoupenci různých náboženství, ostatní se považují za ateisty. Základními náboženstvími v zemi jsou buddhismus, křesťanství, taoismus a islám. Nárůst počtu věřících je podle jednoho z autorů výzkumu spojen s rozšířením svobod v sociální a ekonomické sféře života Číny. Zatímco v předchozích desetiletích představovali většinu věřících lidé od 40 let výše, nyní tvoří 60 % věřících lidé od 16 do 39 let.

(Interfax / www.sedmitza.ru)

V Jeruzalémě nalezen hrob jednoho z prvních následovníků Krista

Mezinárodní archeologická expedice objevila na Olivové hoře v Jeruzalémě starý křesťanský hrob. Na hrobu z 1. století našeho letopočtu našli archeologové kříž prvních

křesťanů. Kříž zůstal nepovšimnut po mnoho staletí. Jeden z návštěvníků si však nedávno všiml pod jedním z olivovníků kamene zvláštního tvaru. Strom byl opatrně odstraněn a pod ním se nacházel bílý kříž s řeckým nápisem: „Na památku Pána Ježíše Krista“. Přesně stejný nápis v řečtině byl dříve nalezen ve zbytcích izraelského vězení Megiddo na podlaže vyložené mozaikou. Hrob pravděpodobně náleží jednomu z Kristových učedníků. Evangelium se nezmiňuje o tom, kde byli pohřbíváni. Výkopávky na Olivové hoře provádějí společně archeologové z Egypta, Itálie, Řecka a Tunisu. (ITAR – TACC / www.sedmitza.ru)

Feodorovské ikoně Přesvaté Bohorodice se v Saratově přišli poklonit poutníci

Ikona se v tyto dny nachází v chrámu záštity Přesvaté Bohorodice. Největší množství poutníků (z celkem asi 45 tisíc) sem přišlo o víkendu od 8. do 11. března. Po celé dny byl chrám a jeho okolí zaplněno ohromným množstvím příchozích. Ikona bude v Saratově do 15. března. Po závěrečné modlitbě bude pak letecky dopravena do svého chrámu v Kostromě.

Ikona je považována za ochránkyni rodiny a mládeže. Byla také přítomna při setkáních mládeže v Moskvě a Jekaterinburgu v roce 2001. V roce 2001 byla započata tradice poutí s Feodorovskou ikonou do různých měst Ruska. Například v roce 2002 byla uspořádána pouť do Archangelska, Soloveckého monastýru a do Petrohradu. V tomto období se u ikony mohly pomodlit statisíce lidí. Feodorovská ikona Přesvaté Bohorodice byla podle tradice napsaná sv. apoštolem Lukášem a její svátek je 27. / 14. března a 29. / 16. srpna.

(www.pravoslavie.ru)

Aktuality připravil podle výše uvedených internetových zdrojů Jan Z. Zavřel

Nemanja...

Není tomu tak dávno, a dokonce i u nás se o tom psalo, co známý srbský filmový režisér Emir Kusturica (nar. 1954 v Sarajevu) přijal v roce 2005 v den sv. velkomučedníka Jiřího pravoslavný křest se jménem Nemanja (podle sv. Stefana – Simeona Nemanji, otce sv. Sávy Srbského). Před několika měsíci byl zveřejněn na stránkách Srbské patriarchie rozhovor s Nemanjou (Emirem) Kusturicom, přetištěný ze srbského časopisu NIN (Nedělní Informační Noviny) ze dne 28. 12. 2006. Rozhovor byl otištěn pod názvem „Zpověď Emira – Nemanji Kusturici“. Vybrali jsme z něj několik zajímavých míst, v nichž se Emir Kusturica dotýká motivů svého křtu v pravoslavné církvi.

(...) Veřejnost se dlouho zabývá vaším křtem a přijetím pravoslaví...

Abych přešel z jednoho náboženství do druhého, musel bych především náležet k tomu prvnímu, ale protože jsem byl předtím člověkem bez náboženského vyznání, nemůže být řeč o jakékoli konverzi. Na pražské FAMU jsem dva roky studoval Starý zákon a toto Písmo mi bylo daleko bližší, než byl Korán pro některé z mých tet. Předně si myslím, že rozhodujícím bylo to, že jsem Starý zákon četl v srbském jazyce. Kdežto moji předkové museli číst v arabštině a často ani nevěděli, co čtou. Tudíž nemůžeme mluvit o přechodu od islámu k pravoslaví. Tim však vůbec nepopírám, že v obou větvích mé rodiny, jak z matčiny, tak z otcovy strany, mne mnohé napínalo: je krásné, co uchovávají mnohé muslimské rodiny, onu jemnost a cit pro hospodaření, když například přijdeš do jejich příbytku, všichni vstanou, všude tam vládne až téměř umělecká melancholie přenesená ze vzdálených světů...

Jaké byly vaše motivy pro přijetí křtu?

Vstoupil jsem do padesátého roku života, kde je už každá otázka spojena s životem a zároveň vyvolává myšlenky o smrti. Až odejdu, přeji si předat svým potomkům jasnou představu o identitě. Abych neskončil jako onen Andričevův hrdina z Travnické kroniky (Travnička hronika, kniha pojednávající o historické mozaice města v Bosně), který zakřičel

na nějaké Turkey, kteří chtěli lynčovat jednoho člověka. Řekl jim: „Nechte toho člověka být,“ a ti kteří toho člověka chtěli lynčovat, se ho zeptali: „A ty jsi kdo?“ On jim na to odpověděl: „Já jsem větší muslim než vy všichni dohromady.“ Přitom to byl nějaký doktor, Ital z Říma, který léčil konzuly v Travniku. Jediné, co chtěl, bylo zachránit před jistou smrtí toho, koho chtěli lynčovat. Když onen doktor umřel, pochovali jej na muslimském hřbitově. Potom se někteří lidé ptali, jak mohli katolíka pohřbit na muslimském hřbitově, a dostalo se jim odpovědi: „Vždyť sám řekl, že je muslim.“

(podle rozhovoru pro srbský časopis NIN ze dne 28. 12. 2006, Batić Bačević)

„Můj otec byl ateista, ale přesto se vždy prohlašoval za Srba. Dobrá, možná jsme byli muslimové 250 let, ale předtím jsme byli pravoslavní a hluboko v sobě jsme vždy byli Srby, víra to nemůže změnit. Stali jsme se muslimy jen proto, abychom přežili Turkey...“

(N. E. Kusturica, *Guardian Unlimited* ze dne 4. 3. 2005)

Aktualitu připravil o.d. Marek Malík

Rekonstrukce větší části infrastruktury srbského svatohorského monastýru Chilandar

Podle zprávy ředitele *Zadužbiny Chilandar*¹ Milivoje Randiće ze dne 5. března 2007 bylo dosud na obnovu svatohorského monastýru Chilandar, který z velké části vyhořel při požáru v r. 2004, vynaloženo okolo 3,5 milionů eur. Byla zrekonstruována značná část infrastruktury a ubytovacích prostor, které sloužily pro ubytování hostů a dělníků. Oprava monastýrského konaku² z roku 1814 vstoupila do závěrečné fáze. Na jaře tohoto roku by měl být dokončen projekt rekonstrukce dalšího konaku z roku 1821. Rekonstrukce by měla stát odhadem 5 milionů eur. Kromě opravy této severní části monastýru, která shořela při požáru, se plánují i další práce na rekonstrukci jižního křídla, které nebylo obnovováno po celá staletí. Tímto by byl umožněn běžný chod monastýru. Srbská vláda doposud vynaložila na rekonstrukci monastýru 3 miliony eur. Během příštích sedmi let se předpokládá, že na tři nejvíce poškozené objekty monastýru bude vynaloženo až 7 milionů eur. Na obnovu monastýru se nyní opětovně vybralo kolem 5 milionů eur, tyto finanční prostředky poskytl srbský stát a pravoslavná církev, která získala peníze ze sbírek věřících doma v Srbsku, jakož i v srbské diaspoře ve světě.

Monastýr Chilandar byl založen v polovině 12. stol. sv. Simeonem Myrotočivým (ve světě Stefan Nemanja) a jeho synem sv. Sávou. V roce 2004 jej postihl ničivý požár (viz aktualita v Dobrém pastýři č. 3 a 6), který zničil severovýchodní část monastýrského komplexu, v němž se nacházely mnišské cely, pokoje pro hosty, tzv. Bílý konak a také administrativní část monastýru spolu s knihovnou. V současnosti v monastýru Chilandar žije 36 mničů a 4 poslušníci (novicové).

podle: <http://www.zaduzbina.org/> a <http://www.hilandar.org/>
připravili Marek a Mirjana Malíkovi

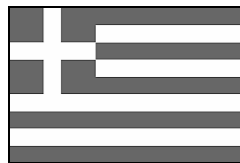

¹ Zaduzbina Svatého monastýru Chilandar je dobročinná, kulturní a vzdělávací organizace. Jejím zakladatelem a vlastníkem je Svatý monastýr Chilandar na Svaté hoře Athos v Řecku.

² Monastýrský konak – budova určená pro ubytování hostů nebo mničů, popř. administrativní budova.

Interview s řeckým metropolitou Chrysostomem ze Zakynthu

na téma „odluka Církve od státu“

Řecká pravoslavná církev (dále RPC) není oddělena od státu, je proto velmi vlivnou silou v zemi, a má tak možnost přímo působit na vnitřní i vnější politiku Řecka. Se zaměřením na toto téma byl 22. 2. 2007 proveden rozhovor s metropolitou zakynthským Chrysostomem, jehož zkrácenou podobu zde uvádíme.

Jak byste charakterizoval vzájemné vztahy mezi RPC a řeckým státem?

Naše církev vznikla v prvním tisíciletí, dlouho před vytvořením řeckého státu v jeho dnešní podobě. Stát poté, co bylo Řecko osvobozeno od osmanského jha počátkem 19. stol. a začalo vytvářet své instituce, přiznal existenci církve jako své přirozené součásti. Role, kterou církev sehrála během 400 let tureckého útlaku ve smyslu jednoty řeckého národa do značné míry předurčila otázku o národní identitě Řeků. Dominantní postavení RPC bylo stvrzeno v r. 1975 řeckou ústavou. Vztahy mezi církví a státem lze v posledních desetiletích označit jako „normální“, neznamená to však, že by nedocházelo k určitým třením a konfliktům. Avšak tehdy, když stát schvaluje zákony týkající se církevního života, nevstupuje takový zákon v platnost bez předešlé konzultace s církví.

A co se stane, pokud církev nesouhlasí?

Ano, to se stává. V takových situacích se politici musí vyrovnat s faktem, že mají povinnost brát v úvahu všechny aspekty věci a chovat se s úctou i k názoru církve. Např. v roce 2000 se stát rozhodl odstranit z identifikačních karet (tzv. vnitrostátních průkazů totožnosti) informaci o náboženském vyznání. Církev byla přirozeně proti a pravoslavná společnost proti tomuto kroku rovněž silně protestovala. Údaj o vyznání byl nakonec přece jen odstraněn. V jiných případech, jako např. u otázky regulace církevního majetku, byl stát po protestech církve nucen své záměry přehodnotit.

Tímto způsobem může na politický život působit pouze RPC?

Téměř 98% obyvatel Řecka se hlásí k pravoslavné církvi, a z toho vyplývá přirozeně i míra vlivu církve ve státě.

Co řecké zákony ustanovují ve vztahu k jiným náboženským vyznáním?

Každý občan Řecka si může zvolit jakékoli vyznání. Zákonem je však zakázán proselytismus: můžete se stát klidně buddhistou nebo muslimem, ale je zakázáno podrývat autoritu jedné víry druhou, financovat obrácení z jedné víry na jinou atd. Řekové jsou velmi snášenliví a vstřícní k druhým národům a vyznáním. Během 2. světové války, když bylo Řecko pod fašistickou okupací, nalezlo mnoho židovských rodin útočiště v pravoslavných chrámech a řečtí archijereje jim pomáhali a zachraňovali je před jistou smrtí.

Existují u vás konflikty mezi příslušníky různých náboženství? Jak se církev staví k zesílenému vlivu muslimů v Evropě?

Vycházíme-li z toho, že každý člověk bez rozdílu může svobodně cestovat, vyznávat svou víru a přemýšlet dle své volby, potom zde nevzniká problém. V naší

zemi se již dlouho vede dialog s muslimy. Usilujeme o to, abychom společně našli to, co obě strany spojuje.

Co očekává ŘPC v případě, že Řecko přijme euroústavu?

Co se týče euroústavy, je třeba trvat na tom, aby v ní bylo vzpomenu to křesťanství, které sehrálo důležitou úlohu při utváření evropské kultury. Nezapomínejme však na to, že euroústava je pouze mezinárodní dohoda, která bude platit po určité době, neznámo jak dlouhou dobu. V případě křesťanství můžeme hovořit o dvou tisících letech jeho existence... Nejvyšší představitel naší církve, Jeho blaženost Christodulos, se nedávno vyjádřil v tom smyslu, že pokud nám řeknou, že hierarchové se už nemusí zúčastňovat ceremonií při zahájení parlamentní schůze, my kvůli tomu nic neztratíme. Osobně si myslím, že odluka církve od státu církvi nijak neublíží. Jediný, komu může přinést ztrátu, je stát...

Církev slouží věčnosti, nezávislé na konkrétních politických problémech. My se nesnažíme udržet věřícího silou zákona nebo hrozby trestu (vězení). Kristus je světlo a svoboda. „Kdo chce, nechť vezme svůj kříž a následuje mne...“ – a lidé jdou. Ne proto, že to vyplývá z ústavy, ale proto, že jim to říká jejich srdce.

Je v ŘPC problém přivést do chrámů mládež?

Naše církve se tomuto problému věnuje. Dlouhé roky např. usilovala o vytvoření oficiálního pravoslavného televizního programu – a jak se zdá, možná již v brzké době se tento plán podaří uskutečnit. Život se velmi prudce mění, ve společenském životě se objevují nové formy pokušení pro mladé lidi, mnoho nových možností. Dnes se zabýváme problémem, že mladí lidé nejev í zájem o přijetí mnišství. Na druhou stranu se ale naše chrámy o velkých svátcích zaplňují zejména mladými lidmi. Tak např. na Velký pátek a v předvečer Paschy přicházejí mladí, nikoli pouze ze zvyku, aby zachovali tradici, ale s určitou vnitřní touhou, jako by byli někým či něčím duchovně probuzeni k této aktivitě. Nutno však přiznat, že ve všední dny během roku přicházejí do chrámu spíše lidé starší, kteří nejsou tolik zapojati společenským děním. S věkem se vždy postupně objevují i metafyzické otázky...

Jak se vyvíjí vztah ŘPC s Římem? A co můžete říci k nedávné návštěvě hlavy ŘPC, arcibiskupa Christodula ve Vatikánu?

Uvnitř naší církve, pravda, se názory na navrhovanou návštěvu Jeho blaženosti v Římě lišily. Arcibiskup Christodulos také zpočátku neobdržel požehnání Posvátného synodu, a proto se cesta napoprvé neuskutečnila, až později. Musím však zopakovat, že dialog je dobrým nástrojem vzájemné komunikace, pomáhá nám přiblížit se jeden k druhému. Dialog, to je signál o existenci zdravé společnosti.

Vladyko, dovolte nám v závěru tohoto rozhovoru vrátit se k tématu vzájemných vztahů ŘPC s Evropskou unií. Před určitou dobou europarlament zkoumal otázku, zda není ve jménu dodržování lidských práv oprávněný požadavek, aby ve světě svým charakterem jedinečné teritorium – Svatá hora Athos – pozbyla své autonomie a umožnila vstup na své území i ženám.

Lidská práva, to je kategorie, která má své hranice, svá omezení. Řekněme, že žena může získat právo k návštěvě Athosu. Copak ale mniši, kteří přišli žít na Athos a nepřáli si zůstat ve světě, nemají právo žít způsobem života, jaký si zvolili?

Problém je v tom, že celá věc již dospěla do takového stádia, kdy Evropská unie za-

slala řecké vládě zcela jasné doporučení.

Není tomu tak docela. Celá věc je pouze ve stavu posuzování, diskuze. Evropská unie nás nemůže k takovému rozhodnutí přinutit. Jestliže se jedná o můj příbytek, mám právo ponechat jeho dveře zavřené...

22. 2. 2007

podle internetových zdrojů (www.pravoslavie.ru)

redakčně upravil a zkrátil Michal Dvořáček

Metropolita zakynthský Chrysostom

Světským jménem Dimitrios Synetos. Ve 20 letech přijal mnišské postřížení v monastýru sv. Kateřiny na Sinaji, v r. 1961 rukopoložen na diákona, v r. 1962 na kněze. V letech 1972-74 působil jako představitel sinajského zastupitelství ve městě Ioannina v Epiru. Vystudoval teologickou a právnickou fakultu Athénské univerzity. Od roku 1976 se stal biskupem Dodonským a představitelem athénské arcidiecéze ve věcech komunikace s veřejností. V r. 1994 byl zvolen metropolitou ostrova Zakynthos.

Řecko

Řecko je jedinou evropskou zemí, podle jejíž ústavy je Řecká pravoslavná církev v těsném spojení se státem – je jím uznána za oficiální, státní. Kněží řecké církve dostávají od státu plat i důchod. Při své inauguraci skládá prezident před zastupiteli přísahu, která začíná slovy: „Přisahám jménem Svaté, jednobytné a nerozdílné Trojice zachovávat ústavu i zákony...“ (čl. 33) Řecká ústava zakazuje proselytismus. Islámské a židovské obce nesou statut polostátních subjektů, katolické jakož i jiné křesťanské církve jsou rovněž zákonem uznány, avšak výlučně jako soukromé organizace. V červnu 2004 Evropský soud pro lidská práva nazval Řecko jedinou zemí Evropské unie, v níž bylo zaznamenáno „porušování náboženských svobod“. Do května 2006 vlastnila pravoslavná církev v Řecku tradiční právo povolovat stavbu náboženských staveb jiných vyznání. Athény zůstávají dodnes jediným evropským hlavním městem, kde nestojí mešita.

„Člověk se musí ze všeho nejdříve učit milosrdenství, protože právě ono jej činí člověkem. Kdo nemá milosrdenství, ten jím přestává být. A proč se divíš, že je to hlavní znak lidskosti? Je to znak božství. Milost je královna, činící lidi podobné Bohu.“

Stalo se zřejmým, že dávný boj skončil, že se naplnilo smíření Boha s lidmi, ďábel je poražen, démoni vyhnáni a smrt přemožena. (...) Zjevila se veliká naděje pro budoucnost!“

My, vpravdě my, jsme tou hlavní příčinou, proč nevěřící setrvávají ve svých bludech.“

Svatý Jan Zlatoústý

O andělu ochránce

Děti, všimly jste si, že na ikonách našich dvou největších svátků – Vánoc a Velikonoce, a nejenom na nich, jsou zobrazeni svatí andělé? Protože je často vidíme při návštěvě chrámu nebo doma na ikonách, můžeme si dnes o nich říci něco více...

„Nechte dítek přijít ke mně“

Na počátku, kdy ještě nebyl stvořen svět a ani člověk ještě neexistoval, stvořil Bůh svaté anděly. Svatí andělé jsou beztělesní duchové (nemají tělo) a jsou nesmrtelní stejně jako naše duše. Andělé však Bůh obdařil daleko větší mocí a schopnostmi než člověka. Jejich rozum je vznešenější než náš, vždy plní vůli Boží, jsou bezhříšní a nyní se blahodati Boží natolik utvrdili v konání dobra, že už ani nemohou zhřešit.

Mnohokrát se stalo, že se andělé zjevovali lidem v tělesné podobě, když je k nim Bůh posílal, aby jim zvěštovali jeho vůli. Slovo anděl znamená „posel“, „zvěstovatel“.

Každému křesťanovi Bůh dává při svatém křtu anděla ochránce, který jej v průběhu celého jeho pozemského života neviditelně chrání před pokušením, hříchem a nebezpečím, ochraňuje jej v čase smrti a neopouští jej ani po smrti.

Andělé se na svatých ikonách zobrazují v podobě krásných mládenců, aby byla vyjádřena jejich duchovní krása. Jsou zobrazováni s křídly, která znamenají, že rychle plní vůli Boží.

Úcta ke svatým andělům nám byla ukázána již ve Starém zákoně: Abrahám i Lot se jim poklonili až k zemi (viz *Gen 1, 18-19*). Andělé slouží nejen lidem, ale i Kristu, a kdo slouží Kristu, je hoden úcty: „milý jest Bohu a vzácný lidem“. (*Řím 14, 18*)

O velké vážnosti andělů hovoří i sám náš Spasitel Ježíš Kristus: „*Mějte se na pozor, abyste nepohrdali ani jedním z těchto maličkých. Pravím vám, že jejich andělé v nebi jsou neustále v blízkosti mého nebeského Otce...*“ (*Mt 18, 10*)

V ektenii při svaté liturgii se modlíme: „*Za anděla pokoje, věrného vůdce, ochránce duší a těl našich, Hospodina prosme!*“

Každý den je dobré a správné obracet se s modlitbou k našemu andělu ochránce, abychom byli uchráněni od všelikého zla a šli po cestě spasení.

zamyšlení pro rodiče s dětmi připravil o. diákon Marek Malík

**Anděle Boží, strážce můj svatý, k ochraně mi od Boha z nebe daný,
vroucně prosím tebe: osvěť mne dnes, chraň od všelikého zla,
uč mne dobrým skutkům a ved' na cestu spásy.**

Modlitba ke svatému andělu ochránce

Aktuální problémy člověka v dopisech duchovních otců 20. století

(pokračování)

Obtíže v duchovním zápase

„Správnosti modlitby a úspěchu v ní brání naše poškozená přirozenost a padlí andělé.“

(Svatý Ignatij Brjančaninov)

Uvedeme zde úryvky z dopisů schiigumena Jana (Alexejeva) o velikém duchovním hrdinství – modlitbě. „Správná je tvoje připomínka, že se od modlitby nemá nic očekávat. Když se modlíš, musíš se chovat jako neužitečný, a pokud se objeví pocit tepla a slzy, nemysli si o sobě něco důležitého. Ať přicházejí a odcházejí, aniž by ses je snažil vynutit, ale ani se nestyď, když slzy přestanou téct, protože tak to bývá.“

Otec Jan vždy zdůrazňoval, že modlitba – největší hrdinství – je do posledního lidského dechu spojena s těžkým duchovním zápasem. Přitom Hospodin ve svém milosrdenství občas modlíciho se člověka utěšuje, aby nepolevoval. Otec poukazoval na to, že při stanovování domácího pravidla je nutné stanovit i dobu modlitby, ale přitom se nestát otrokem pravidla a neztratit trpělivost.

„Viděla bys, jak, když ráno vstanu, jsem jako nemluvně, které se teprve učí chodit, potom se rozhoupu a chodím; snažím se sloužit, přijímám tajiny v oltáři. Zatím pořád čile chodím při všech službách, jen mi připadá, že čím dál více sedím, poslouchám službu a modlím se. Nicméně svatí otcové říkali, že i když musíš sedět, ale modlíš se pozorně, Hospodin přijímá tvoji modlitbu. Pokud se však modlíš ve stoje roztržitě, takové modlitbě Hospodin sluchu nepopřeje. Neboť pozornost je duší modlitby.“

Uvádí slova svatého Agathona: „Modlitba je do našeho posledního dechu spojena s těžkým zápasem.“ Schiigumen Jan (Alexejev) žehná své duchovní dceři, aby se cvičila v modlitbě Ježíšově, ale prosí ji, aby zachovávala pozornost při práci a při styku s lidmi, a radí jí, aby měla na paměti Boha, aby moudře stála před Bohem. Radí jí, aby se vystříhala snahy o neustálou modlitbu srdce a vysvětluje jí, že takového duchovního stavu lidé dosahují Božím milosrdenstvím a odměnou za hluboké pokání. V modlitbě musí být cítit naše námaha, ale její úspěch záleží na Božím požehnání.

V mnoha dopisech připomíná svým duchovním dětem, aby neochabovaly, když se jim nepodaří splnit jejich modlitební pravidlo: „Neostýchejte se, nebuďte otroky svého pravidla. Držte se pravidla výběrčího daní: ‚Bože buď milostiv mně hříšnému‘ a mějte na paměti Boha, to je nad všechna pravidla.“

Jedné své duchovní dceři, která si stěžovala na ztrátu modlitby, říká, že její modlitba byla předtím vysněná, a teprve nyní uviděla svůj skutečný stav.

Čím blíže se člověk dostává k Bohu, tím hříšnějším vidí sám sebe. Schiigumen uvádí slova svatého Petra Damašského: „Pokud člověk vidí své hříchy jako mořský

písek, tehdy je jeho duše zdravá.“

Půst

„Skutečný a přímý půst je úplné zdržení se jakéhokoliv zla.“

(Svatý Tichon Zadonský)

Když vypráví schiigumen Jan (Alexejev) své duchovní dceři o postu, píše, že musíme být poslušní církve a přesně vyplňovat to, co nám předepsala. Pokud to nevyplníme například kvůli nemoci, je zapotřebí se pokorně kát.

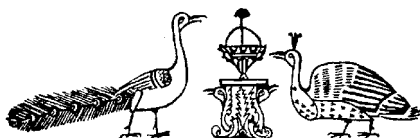
Uvádí slova, která se zpívají první týden Velikého postu: „Skutečný půst je odříkání se zla, střídmost při mluvení, odložení hněvu, oddělení se od žádostí, pomlouvání, lži a krivopřísežnictví. Oslabení všech vyjmenovaných hříchů je půst opravdový a příznivý.“ „Proto nikdo nebyl odsouzen pouze za to, že se nepostil, ale pokud jsou odsouzeni ti, kteří se nepostí, je to proto, že souhlasí s požíváním nepostních pokrmů, neboť to je to, co pohoršuje.“

připravila Alexandra Bílková

Jaká je cesta spásy?

Jako příkladnou osobnost, která jednou provždy vyjádřila pravoslavný teologický postoj, uvedl arcibiskup Christodulos při příležitosti svátku 2. neděle Velkého postu sv. Řehoře Palamu (jehož památka je v tento den Církví slavena), jenž obhajoval pravoslavné učení proti západnímu mnichu Barlaamovi (z Kalábrie), který razil názor, že člověk bývá spasen pouze svými skutky a svým rozumem. Sv. Řehoř naopak vysvětloval, že člověk bývá spasen Boží blahodátí. Arcibiskup Christodulos zdůraznil, že „naše doba je charakteristická tím, že oslavuje člověka, který, pravda, učinil mimořádný pokrok v oblasti vědy, techniky, vzdělání, až na samé hranice možnosti. Všechny pokroky však není tak užitečný pro spásu duše, zůstává užitečným pouze pro životní pohodlí. Z pohledu Boha má význam zušlechtnění duše, nitra lidského srdce a ctností, na základě kterých můžeme, uvnitř církevního, liturgického života, získat zkušenost Boží přítomnosti v našem životě.“

*poučení vладыky Christodula, arcibiskupa athénskeho
a metropolity celého Řecka*

Pozvánky a krátká farní oznámení

Pozvánka na hodiny náboženství

Rádi bychom pozvali **všechny děti** na hodiny náboženství, které probíhají ve farních prostorách Svatováclavské hudební školy, a to každé úterý od 16 hodin. Všechny děti srdečně zveme.

Sledujte internetové stránky farnosti sv. Václava: další novinky!

Na internetových stránkách brněnské pravoslavné farnosti (www.pravoslavbmo.cz) byl v rubrice „Fotogalerie“ vystaven další soubor fotografií z letošních oslav **svátku Kristova narození** (dle juliánského kalendáře).

Pozvánka na pouť do Mikulčic

Oznamujeme, že se v sobotu 26. května 2007 koná každoroční pouť do Mikulčic u příležitosti svátku svatých věrozvěstů a slovanských učitelů Cyrila a Metoděje.

Svatá archijerejská liturgie bude sloužena v 11 hodin v areálu Slovanského hradiště v Mikulčicích. Mikulčický památník je živým dokladem působení cyrilometodějské misie na území Velké Moravy. V tomto roce se pouti zúčastní věřící nejen z naší místní církve, ale i ze zahraničí.

„Kristus nás v krátkých a jasných slovech naučil, co znamená dobro (...) On přece říkal, že na dvou přikázáních spočívá celý Zákon i proroci.“

„Peklo a budoucí muka jsou nepředstavitelně strašné, ale i pokud bychom si dokázali představit tisíce pekelských muk, nebylo by nic horšího než se stát odpornými Kristu a uslyšet od něho: „Neznám vás.“

„Kdo jste se postili i nepostili, radujte se dnes!... Všichni přijměte bohatství dobroty!“

„Nevěřím, že může být spasen ten, kdo nedělá nic pro spasení bližního.“

Svatý Jan Zlatoústý

Básně modlitební

Vladyka Nikolaj (Velimirovič)

Rozmnož radost, moji i Tvoji

Je mi tě třeba, Ježíši milý,
bloudím, padám a kamsi spěchám,
poutník ve tmě, v zemi cizí,
cestu mi osvětli, ať nezhřeším.

Je mi tě třeba, Ježíši milý,
jak žíznivému jelenu voda z hory,
na cestě močály, plné nemocí, kalné,
žízním po tvojí vodě z výšiny.

Je mi tě třeba, Ježíši milý,
světlosti, síly a radosti je mi třeba:
vše je v Tobě a o vše tě prosí
sluha Tvůj malý a nepotřebný.

Radost má ten, kdo dary přijímá,
ještě větší radost však ten, kdo je dává,
rozmnož radost, moji i Tvoji,
radost, ó Kriste, co nepřestává.

přeložil o. d. Marek Malík

Obsah

Slovo úvodem	2
O svátcích	
Sv. Simeon Nový Teolog: Slova o Kříži a Vzkříšení	3
Rozhovor	
„Na náš radechovský kraj dnes sestoupila velká Boží milost...“	4
Ale zbav nás od zlého...	8
(výklad devátého verše Modlitby Páně sv. Nikolaje Velimiroviče)	
Životy svatých	
Ctihodný Nikodém Svatohorec	9
Poučení ctih. Nikodéma Svatohorce o slabé víře	13
Přenesení ostatků světele Jana Zlatoústého	14
Svět Starého zákona	
Ty jsi kněz navěky, podle řádu Melchisedechova	16
Historie a fakta	
Zbožní Petr a Fevronie, knížata muromští	19
Z poučení starců	
Starec Porfýrios Kavsokalyvita (9. část)	22
Z rumunského duchovního odkazu	
Poučení ctihodného starce Kleopy Iliho – O Božích zázracích ze světa rostlin a stromů	24
Jak se stát regentem v Trojicko-sergejevské lávře	25
Ze života naší farnosti	28
Po pravoslavných stopách rakouské metropole	30
Neznámý svět víry	
Záchrana Ruska mocí Přesvaté Bohorodice	33
Slzy Bohorodice	34
Člověk a Boží stvoření	
Duchovní besedy a poučení starce Antonije	35
Aktuality z pravoslavného světa	37
Interview s řeckým metropolitou Chrysostomem ze Zakynthu	40
„Nechte dítek přijít ke mně“	
O andělu ochránci	43
Aktuální problémy člověka v dopisech duchovních otců 20. století	44

Číslo 15/2007 Dobrého pastýře vydáno u příležitosti svátku Vzkříšení Páně

Pro vnitřní potřebu vydává redakční rada brněnského pravoslavného věstníku „Dobrý pastýř“. **Odpovědný redaktor:** Michal Dvořáček. **Členové redakční rady:** o. diákon Marek Malík, Marie Zavřelová, Jan Zbyněk Zavřel, David Sýkora, Vladimír Štěpánek a Jaroslav Černocký. **Další přispěvatelé článků:** jerej Alexander Lapin, Stefania Fasouli Dvořáčková, Tatiana Fejsaková, Alina Buruiana, Alexandra Bílková, Mirjana Malíková, Petr Křížek, Pavel Nikolajev a Daniel Bohumír Rojek. **Grafická úprava:** Joakim T. Bílek, na OpenOffice.org. **Jazyková korektura:** Marie Zavřelová. Perokresby na obálce a v textu: o. diákon Marek Malík.

Kontakt: dobrypastyr.brno@email.cz, <http://www.pravoslavbrno.cz>